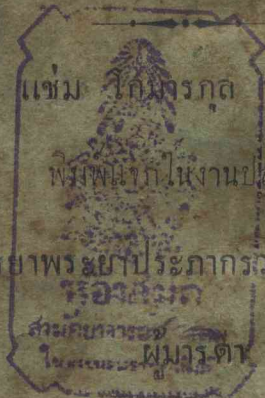

พระราชนิพนธ์

บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย

แต่งโดย กรมการช่าง

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

เปรม ภรรยาพรญาประภากรวงษ์ (ชาย บุนนาค)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร
พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

๑๑๑๑

๒๑๑๑

พระราชนิพนธ์

บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย

• ————— •
เข้ม โภมารกุล ฉนกร

พิมพ์แจกในงานปลงศพ

เปรม ภรรยาพระยาประภากรวงษ์ (ชาย บุณนาค)

ผู้มรดา

พิมพ์เมื่อ พ. ศ. ๒๔๖๐

• ————— •
พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

คำนำ

ด้วยเกล้า โภมารกุล ผนวกร จะทำศพสนองคุณ
เปรม ภรรยาพระยาประภากรวงษ์ (ชาย ขุนนาค)
ผู้มรคา ให้มาแจ้งความต่อกรรมการหอพระสมัค
วชิรญาณ ว่ามีความศรัทธาจะรียพิมพ์หนังสือใน
หอพระสมัคสำหรับพระนคร เป็นของแจกในงานศพ
สักเรื่องหนึ่ง . อยากจะพิมพ์เรื่องขบถกลอน แลว่า
ถ้าใครขบถลครก็ยิ่งดี ด้วยผู้มรณะเป็นผู้ชำนาญใน
นาฏศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงได้เลือกขบถลครเรื่อง
สังข์ศิลป์ไชย ตอนพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวให้พิมพ์ตามปรารถนา ให้เข้า
ชกกับขบถลคร พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธ
เลิศหล้านภาลัย ซึ่งหอพระสมัค ฯ ได้ชำระแล
พิมพ์แล้ว & เรื่อนั้น
บางทีจะมีผู้คิดเห็นอยู่บ้าง ว่าหนังสือขบถลคร
เป็นเรื่องประโลมโลก ไม่ควรพิมพ์แจกในการกุศล
อย่างทำงานศพ . ซึ่งแต่เดิมมักแจกหนังสือเทศน์

แลต่อมาขยายออกไปถึงเรื่องในทางโบราณคดี แล
 ยทกลอนอันเป็นตำนานแลคำหวัชคำรา แต่ว่ามีใช้
 เรื่องประโลมโลก แต่ข้าพเจ้าเองไม่แลเห็นเป็นความ
 ชักช้องอย่างใด ได้เคยถามผู้ที่มาขอเรื่องหนึ่งสื่อ
 ไปพิมพ์ ว่าเหตุใดจึงรังเกียจเรื่องประโลมโลก ได้
 รับตอบว่า เพราะหนังสือพิมพ์แจกในงานศพนั้น แจก
 ทั้งกฤหัสถ์แลถวายพระภิกษุ กลัจะรังเกียจ
 ของพระ ได้คำชี้แจงเพียงเท่านั้น ข้าพเจ้านึกว่า
 จะเกิดแต่ความเข้าใจไปว่าเรื่องประโลมโลกเป็นทาง
 สัจจวาจาเป็นทุกาษิต อันหนังสือซึ่งแสดงทุกาษิตนั้น
 ถึงจะเป็นเรื่องอะไร ๆ ฤาแต่งอย่างไร ๆ ก็ไม่ควรพิมพ์
 โดยแท้จริง ไม่ว่าจะในการกุศลฤาในการอย่างอื่น ๆ
 แม้ที่สุดจะพิมพ์ขายก็ไม่ควร แต่หนังสือประโลมโลก
 ไม่ใช่แปลว่า ทุกาษิต แลมีอยู่โดยมากที่ไม่ใช่
 หนังสือเรื่องสังวาสอย่างเพลงยาว ยกตัวอย่างทั้งเช่น
 บทละคร ที่จริงก็เป็นนิทาน ถึงจะมีกระบวนสังวาสบ้าง

(๓)

ก็ไม่มากมาย ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเป็นเรื่องตแต่งต
แลไม่แสดงทฎาษิตแล้ว เห็นไม่ควรรังเกียจที่จะ
พิมพ์แจกในงานศพ ถึงจะว่าโดยทางคติที่เป็นธัมมะ
แลสุฎาษิต บทลครก็มีสุฎาษิต ึ่งอยู่ในเรื่องสังข์
ศิลป์ไชยที่พิมพ์ในเล่มนี้เอง ก็จะไม่แลเห็นได้ว่าทาง
สังวาศเก็อบจะไม่มีเลย แต่มีคติแลสุฎาษิตพอที่จะ
เป็นแก่นสารเครื่องกำหนดในใจใค้อยู่บ้าง ด้วยเหตุนี้
ข้าพเจ้าจึงอนุโมทนาในความนิยมของแซม ที่พิมพ์
หนังสือบทลครพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ศิลป์ไชย ซึ่ง
เป็นหนังสือแต่งตเรื่อง ๓ ในกวีนิพนธ์ อันไม่มีผู้ใค
จะคัดค้าน

ว่าด้วยตัวเรื่องสังข์ศิลป์ไชยเรื่องนี้เป็นเรื่องโบราณ
มีบทลครเล่นกันมาแต่ครั้งกรุงเก่า พระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวค้ตมาทรงพระราชนิพนธ์แต่ตอน
หนึ่ง แต่เมื่อยังเป็นกรม ทราบว่าแต่งถวายพระบาท
สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลย บทลครพระราช

(๕)

นิพนธ์เรื่องนมผู้ใต้พิมพ์นานแล้ว แต่ฉบับฉีกวิปลาศ
เมื่อจะชำระพิมพ์ใหม่ในคราวนี้ ต้องเที่ยวหาต้นฉบับ
เก่าอีกหลายแห่งมารวมกันตรวจ พระราชวรวงษ์เดอ
กรมหมื่นถวญสนธิ์ปรึกษาทรงชำระ เชื่อว่าฉบับที่พิมพ์
เล่มนี้ จะเป็นฉบับที่ถูกต้องที่สุดใดๆ จะหาได้ในเวลานี้
ข้าพเจ้าขออนุโมทนาคุณคุณุญราษี ซึ่งเข้ามาได้
บำเพ็ญเป็นการสนองคุณมารดาด้วยความกตัญญูกต
เวทิต แลเชื่อว่าผู้ที่ได้อ่านสมุดเล่มนี้จะพอใจแลอนุ
โมทนา

อุไรวงษ์

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐

สารบาณ

หกกุมารคิดระฆ่าสังข์ศิลป์ไชย	นำ ๓
หกกุมารชวนสังข์ศิลป์ไชยไปเก็บผลไม้	,, ๒
หกกุมารปลุกสังข์ศิลป์ไชยลงแหว	,, ๓
นางเกสรสมณาทากับนางสุพรรณไปตาม สังข์ศิลป์ไชย	,, ๖
ศรีสันโถมนางสุพรรณ	,, ๘
นางเกสรสมณาทากรวหกกุมาร	,, ๓๓
นางเกสรสมณาทาเลี้ยงผ้าสไบกับช้อง	,, ๓๕
หกกุมารพานางทั้งสองเดินทางกลับเมือง	,, ๓๕
สิงหรามาทาสังข์ศิลป์ไชยไม่พบ	,, ๓๖
สิงหราไปทูลความกับนางประทุมแลนาง ไกรสร	,, ๓๗
สองนางเป็นทุกข์ถึงสังข์ศิลป์ไชย	,, ๓๘
จินนายสำเภาไต้สไบกับช้องของนางทั้งสอง	,, ๓๙
ท้าวเสนากุฎทรงสุบินนิมิตร	,, ๒๑

ท้าวเสนาภุชให้เตรียมการสมโภชขนิษฐาแล โอรส	หน้า	๒๒
ศรีสันเข้าหานางสุพรรณ	„	๒๓
นางทั้งสองแลหกกุมารมาถ้เมืองขัญจา	„	๒๗
ท้าวเสนาภุชต้อนรับนางทั้งสอง	„	๒๘
สมโภชนางทั้งสองแลหกกุมาร	„	๓๓
จินนายสำเภานำสไบกับช้องมาถวาย	„	๓๔
หกกุมารคุกคามนายสำเภาว่าเอาของไม่ถ้ มาถวาย	„	๓๕
ท้าวเสนาภุชประทานของสองสิ่งนั้นแก่นาง ทั้งสอง	„	๓๖
นางเกสรสมุณฑาทูลความหลังแก่ท้าว เสนาภุช	„	๓๗
ศรีสันทูลแย้งนางเกสรสมุณฑาทูล	„	๓๘
นางเกสรสมุณฑาทูลเรื่องนางประทุมแล นางไกรสร	„	๓๙

(๗)

นางเกสรสมุทรากษัตริย์ขึ้นต่างทูลชี้แจงแก่ ท้าวเสนากุญ	หน้า ๕๐
นางเกสรสมุทราทูลชี้แจง	๕๒
หกนางทูลเตือนสติท้าวเสนากุญ	๕๓
โหรทูลว่านางเกสรสมุทราท้องบีคำขบถ	๕๔
ท้าวเสนากุญให้หาหมอมารักษานาง	๕๕
นางเกสรสมุทราทูลชี้แจง	๕๗
ท้าวเสนากุญถามนางเกสรสมุทราทูล	๕๗
นางเกสรสมุทราทูลกล่าวโทษหกกุมาร	๕๘
ท้าวเสนากุญกริ้วหกกุมาร	๕๘
หกกุมารทูลแก้ตัว ท้าวเสนากุญเชื่อ	๕๙
นางสุพรรณทูลกล่าวโทษหกกุมาร	๕๐
ศรีสุนเียงนางสุพรรณ	๕๑
ท้าวเสนากุญไถ่เกลี้ยจะให้คืน	๕๑
นางเกสรสมุทราทะไปตามสังข์ศิลป์ไชย	๕๒
ท้าวเสนากุญห้ามไม่ให้ไป นางไม่ฟัง	๕๓

(๘)

ท้าวเสนากุญไปกับนางทั้งสอง	หน้า ๕๕
พระอินทรมาช่วยสังข์ศิลป์ไชยขึ้นจากเหว	
แล้วพาไปส่งเมืองบรรพต	๖ ๕๗
สังข์ศิลป์ไชยถามารทามาเที่ยวฆ่า	๖ ๖๓
เสนาไปพบสังข์ศิลป์ไชย	๖ ๖๓
สังข์ศิลป์ไชยพบกับสามกษัตริ์	๖ ๖๘
ท้าวเสนากุญเล่าโลมสังข์ศิลป์ไชย	๖ ๗๓
ท้าวเสนากุญให้สังข์ศิลป์ไชยไปใกล้เกล็ด	
นางประทุม	๖ ๗๕
นางประทุมตีสังข์ศิลป์ไชยแลสิงหรา	๖ ๗๘
สังข์ศิลป์ไชยแสร้งไล่กลทำเป็นผูกคอ	๖ ๘๓
สองนางยอมจะกัด้วยท้าวเสนากุญ	๖ ๘๒
พระอินทรลงมาแต่งเมืองให้สังข์ศิลป์ไชย	๖ ๘๓
ท้าวเสนากุญเข้าเมือง	๖ ๘๖
ท้าวเสนากุญกินเลี้ยง	๖ ๘๖

(๘)

พระอินทรช่วยส่งถึงพลับพลา	หน้า	๘๘
ท้าวเสนานุกฤษดิ์เข้าเมืองขุขันธ์	,,	๑๐๓
ท้าวเสนานุกฤษดิ์ชำระความ	,,	๑๐๓
ศักดิ์สินโทษหกกุมารแลहनาง	,,	๑๑๓
สังข์ศิลป์ไชยขมูลขอโทษไว้	,,	๑๑๓

พระราชนิพนธ์
บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย

ทำ ๕ ๕ ทั้งหกให้คิดอุษยา ต่างซบซิบกัน
จ่านรธา ใครมีบุญญาจงเร่งคิด แม้นสังข์ศิลป์ไชย
ได้ไปเฝ้า เห็นเราหกคนไม่พนมผิน ขนมท่ามาให้
ใส่ยาพิศม์ มันไม่กินเหมือนจิตรที่คิดไว้ ฯ ๕ คำ ฯ

ว่า ๕ ๕ ๕ คริสนิจงว่าไปทันที วันนึ่งสิงหราหาอยู่ไม่
ไปเที่ยวหาอาหารที่ในไพร ทั้งสังข์ศิลป์ไชยไว้พลับ
ปลา เราจะทำยัฆวนชักชวนมัน ไปเก็บพรรณ
ผลไม้ขนนกผา ผลักให้ตกเหวมรรณา จึงกลับมา
พาพระธำมัญชี่ไป อันนางสุพรรณเทวี จะพนมมือไป
ที่ไหน ต่างเห็นชอบชวนกันดีใจ มาหาสังข์ศิลป์ไชย
ฉับพลัน ฯ ๖ คำ ฯ เพลง

๐ ลูบหลังลูบหน้าแล้วพาทิ เวานจะพากันผายผัน
 เกือบผลพฤกษาที่เหล่านัน มาให้สุพรรณกษัตริย์
 ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระสังข์ไต่พงไม้กิ่งขา รัชคำทั้งหก
 พยา กรายบาทพระอ้าวแล้วว่าไป ตั้วหลานทั้งเจ็ด
 จะจรดล ไปเกือบผลพฤกษาที่ใกล้ใกล้ ทั้งสององค์
 จงอยู่พลับพลาไชย ประเดี๋ยวใจจะมาให้พร้อมกัน
 ว่าแล้วจกแจงแต่งองค์ พระหัตถ์ทรงสังข์ศรพระแสง
 ชรรค์ ทั้งเจ็ดองค์ลงจากพลับพลาพลัน เจ้าศรีสัน
 นำนาคลาไคล ๑ ๖ คำ ๑ เชิด

ชมดง ๕
 ๐ ชชมรุกขชาติคทาษเคียร เต็งตะเคียนยางbung
 สูงไสว มุกม่วงพวงผลแกว่งไกว เพื่องไฟไกรกร่าง
 มะปรางปริง พระสังข์ศิลย์ไชยหาไม้ง่าม สอผล
 สุกห้ามทกก้านกิ่ง ศรีสันกัมเกียบกอนกินทั้ง หล่น
 ร่วงช่วงชิงกันไปมา บ้างชกเชือกเขาเถาว์ลัย ขน
 ผูกพันกิ่งไทรสาขา ผลัดกันไกวเล่นเป็นชิงช้า สรวล

สันต์หรรษาสำราญใจ พากันหลงเที่ยวเลี้ยวลอค
 เลียบขนบนยอดเขาใหญ่ ต่างชวนพระสังข์ศิลาไชย
 แล่นไต่ขั้วตาหากัน ฯ ๘ คำ ฯ เพลงฉิ่ง

ร่าย ๕ ๕
 ๐ เมื่อนั้น ศรีสันแสนกลคนขยัน ทำมารยาว่า
 แก่พระสังข์พลัน เจ้าถอศรพระขรรค์ไว้ทำไม เรา
 จะวิ่งเต้นเล่นสนุก ลอยลัมลูกพลาตพลึงไม่ยั้งได้
 จะถูกเนื่อถูกตัวพกลัวไป วางไว้เล่นแล้วจึงมาเอา
 ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระสังข์ศิลาไชยไม่รู้เท่า วางพระ
 ขรรค์ศรไว้ถวายใจเขา ทรมเงอมเขาลำคัญตา แล้ว
 จึงตามพิศรสัน ลดเลี้ยวไต่กันบนภษา หยิกหยอก
 หลอกล้อกันไปมา เกษมสันต์หรรษาทั้งเจ็ดองค์
 ฯ ๕ คำ ฯ เพลงฉิ่ง

๐ เมื่อนั้น ศรีสันครันเห็นพระสังข์หลง พา
 เทยวเลี้ยวเลียบเวียงนวง พบเหวดังประสงค์จำนนก
 หยิบคิลามาทังลงไปดู เอียงหูคอยฟังไม่ตังกัก

ชโงกตามลงไปใจทักทัก แลถูกเป็นหมอกมีคมวิ
 ึ่งร้องเรียกพระสังข์ศิลาไชย มากเหตุใหญ่มิใช่ชั่ว
 ว่าพลาจพร้อมเข้าล้อมตัว อย่างกลัวเลยพอยืน
 แล้ว ทำชโงกไว้ด้วยเล่ห์กล ลางคนหลอกลวงว่า
 ดวงแก้ว ตรงมือนั้นแน่แลแววแวว เห็นแล้วฤ
 ยิงถอยหลังไป ค้างเข้ายื่นเคียงเมียงเขม้น ครั้น
 เห็นงวยงลงไหล ึ่งผลักพระสังข์ศิลาไชย ตก
 ลอยลงไปในเหวนั้น ฯ ๓๐ คำ ฯ เชิดฉิ่ง โอด

๐ ค้างคนชนชมสมคน หัวเราะว่าซาเซเกษม
 สันต์ พากันวิ่งกลับมาฉับพลัน หากศรพระขรรค์
 วางไว้ ไม่พบเห็นเป็นอัศจรรย์จิตร ต่างคนต่างคิด
 สงไสย เลียงกันออของคองไป เมื่อกทางจำได้
 แน่นอน หาพลาจต่างโมโหพาโลกัน คนนั้นว่าคนนั้น
 ลักซ่อน คั้นทั้งสองข้างหนทางจร ไม่ได้ศรพระขรรค์
 ก็เสียใจ ศรีสันจึงว่าแก่น้องยา เรากลับไปพระอ่าว
 ะถามไถ่ ใครอย่าขอกออกความทั้งนี้ใช้ ชักซ้อม
 พร้อมใจแล้วไคลคลา ฯ ๓๑ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงพระธำมรงค์หน้าเคี้ยว ก็มีเกล็ดกรวย
ลงตรงหน้า มีไต้แดงแจ่งกั๊ก ทำกั๊กกั๊ก
โคกาสอนไป ฯ ๒ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อนั้น นางเกสรสมณศาครีไล เห็นหก
นั้กคาโคกาสอน หลากใจไต่ถามมิทันช้า เหตุ
ผลอย่างไรไม่บอกแจ่ง มาโคกคัลย์กรรมสงโย
หนักหนา พระสังข์ไปไหนจึงไม่มา รงแจ่งกั๊ก
อย่าโคก ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ทงหกพ้องท่าหมองศรี เช็ดน้ำตา
ปลางทางพาท เมอตะกั๊กหลานพากันเที่ยวไป พระสังข์
น้องรักเฝ้าชั้กชวณ รยกวนให้พาชนเขาใหญ่ แล้ว
วังเตนเล่นแข่งสคใจ ห้ามไม่ฟังเลขณพระธำมรงค์ ล้วน
ห้วยเหวเปลวปล่องทั้งสองข้าง ข้าเดินนำทางไป
ข้างน่า พระสังข์ตามหลังหลานมา ประเคียว
เหลียวหากหายไป ข้าทงหกคนเที่ยวค้นทั่ว จะพบ
ตัวน้องยากหาไม่ แม้นตกเหวเหล่านั้นเห็นบรรลัย
ฤาจะเป็นกระไรไม่แจ่งการ ฯ ๘ คำ ฯ เสร็จ

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมุทรธำมรงค์ ฟังว่านาง ทั้งนาง
 สุพรรณนงคราญ ขี้ม่านชีวิตจะบรรลัย ต่าง
 ตระหนกอกสันขวัญหาย ฟมพ่ายชลเนตรหลังไหล
 จึ่งว่าแก่นักดาอย่าไปเล่นดังไหนอย่าอำพราง จง
 พาอาวไปเที่ยวค้นดู เกลือกจะหลงอยู่ในป่ากว้าง
 แล้วลงจากพลับพลาทั้งสองนาง ครีสนำทางจรจรัด
 ฯ ๖ คำ ฯ เพลง

๐ เมื่อนั้น ทั้งหกแค้นกลคนขยัน ครั้นถึง
 ครีทสำคัญ ทำโคกศัลย์ทูลองค์พระเจ้าอาว พระ
 สังข์ศิลาไชยมาสุญหาย ที่ทางแคบเหวรายทั้ง
 ซ้ายขวา หลานทั้งหกคนเที่ยวค้นคว้า เหล่านี้
 หนักหนาไม่พบพาน ฯ ๔ คำ ฯ เสร็จ

โอ้ร้าย เมื่อนั้น นางเกสรสมุทรธำมรงค์ ส่งสาร ร่ม
 ร้อนฤดูไทยกิ่งไฟกาล เขามาลย์ลคเลียวเที่ยวมา
 ค่อยย่องเหยียบยบเลียบลัดไปนอกทาง สองนางเรียก
 ร้องแล้วมองหา ไม่ประสพบขององค์พระนัคนา กัลยา

๐ เมื่อนั้น คิริสันท่าเทยวเสาะแสวง น่านาง
 ดำเนินเดินกว้างแคว้ง พาลัดแปลงไปให้ไกลอ่าว
 เห็นที่สมทมพุ่มไม้ ก็เข้าไปนั่งลงแล้วร้องว่า หยค
 นิ่งก่อนเถิดกัลยา จะได้ย่ถูกษาหาหรือกัน ๆ & คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น นางสุพรรณไม่รังเกียจเคียดฉุน คิด
 ว่าเป็นวงษ์พงษ์พนธ์ ก็ไปนั่งลงพลันทนที จึงว่า
 หยคไปให้เนนชา เห็นตเห็นอหหนักหนาเจียวฤพ
 วยไปให้พยเสียดยวน ชานกชนนจะคอยเรา ๆ & คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น คิริสันแสนกลร้ายมนต์เข่า ยมแย้ม
 พุทจากวตาเพรา นแน่เจ้าจะว่าให้ตเจียว ๆ ๒ คำ ๆ

๐ ปลมเอยปลมจิตร แม่ออย่าคิดเคืองชุ่นฉน
 เฉยว พยงเกรงกรงอยสังเคียว จะให้เทยวเหนอย
 เปลาไม่เข้ายา อันพระสังขแม้นว่าข้าหาได้ สิ้นจ้าง
 จะให้อะไรข้า ถ้าพิได้สมจิตรทคิตมา จะอสร้าห์เทยว
 คันจนดินแรง อันความทพรกเจ้าหนักยิ่ง จริงจริง
 นะน้องอย่ากินแหนง เรามาหนทางกัลยแลง พอ

เป็นพักเป็นแรงแจ้งค่อยไป พลังขยทเข้าชิตสภิกคหลัง
 จะปรานพมั่งฎาหาไม ทำและเลียมถูกต้องลองใจ
 เจ้าถอยหนพโยกัลยา ๗ ๘ คำ ๗

รำบ ๘
 ๐ เมื่อนั้น นางสุพรรณเคื่องแค้นเป็นหนักหนา
 ลุกย่นขนเสียมไค้ชา แล้วว่าดักพเช่นนเจิว ว่าจะ
 พาเที่ยวหาสังขคีลย์ไซย ลวงให้ตามมาถึงบ่าเปลียว
 ช่างสับปลัยอย่างนทเคียว ก้านหน้ามาเกี้ยวไม่อาย
 ใจ พาช้อถอจิตรคิกว่าพิ ธรรมเนียมมันมีอยู่ที่ไหน
 ใ้เห็นกันสินะไมละใคร กลั๊บไปจะทูลพระมารดา
 ๗ ๖ คำ ๗

ไอ้โถม
 ๐ น้องเอยน้องรัก สุกทพจะหักเส่นหา
 เมื่อมาแต่หนุ่มสาวสองรา ในกลางบ่าค่าไมเช่นน
 ถ้าเจ้ามิหย่อนผ่อนปรน ใ้ว่านฤมลจะพันพี จงคิก
 ชั่งใจดูให้คิ ไมพอที่จะโกรรชงตงตั้ง ถึงเจ้าจะว่า
 ใ้ให้อารู จะโยบคัพสุเสียมหลัง ตายไหนตายไป

คงไม่ฟัง เอนกพุ่มงัดเกวตา อันพหนองครอง
กันแลย้งยืน ไม่เสียเรือนผู้อนคิหนักหนา ว่าพลาง
เข้าใกล้ไขว่คว่ำ อู่หน้าอย่าหยิกจะขยับไป ฯ ๘ คำ ฯ

ร้าย

๐ น้อยเอยน้อยจิตร คิคินคหนึ่งว่าเป็นผู้ใหญ่
มาทำข่มเหงไม่เกรงใจ จะแกล้งให้อัปรยศอดาย
เฮอะไรที่ไหนด่างต่านคือ เช่นนี้แล้วฎาอย่าพักหมาย
ถึงสนฤทษิตชอยก็สูญตาย สันชาติชายบัตชยไม่คย
ค้ำ นางเมินเคินหนีจะกลับไป นีอะไรคเกิดมา
ขวางหน้า ตะโกนกร้องเรียกพระมารดา คีร์สัน
มันจะฆ่าลูกเสียแล้ว ฯ ๖ คำ ฯ

โอ้โหล

๐ แส่นเอยแส่นแขนง อย่าพักกันกระแสง
เสียงแจ้ว อันเจ้าจะพนพไม่มีแวง แม้นคลาศคเคล้ว
ไปได้มิใช่มือ ฟังองอนวอนว่าแต่โดยคิ ไม่พอที่
โกรธขงองออ เพราะรักเจ้าหนักหนาจึงคว่ายอ ควร
ฎาเกวตาไม่ปรานี จะมีให้ยัดไว้ได้อย่างไรเล่า เมื่อ

เจ้าคอยแต่จะวิ่งหนี นำซึ่งตเอาเผ่าหยิกตี จะถูก
 นิคก็มีแต่ชัคชัค เป็นโรเป็นไปไม่ฟังกัน จะประชัน
 เรียวแรงที่แข่งชัค ว่าปลางสรว่มสอตกอกรัก นาง
 สยัคหนีได้ไล่ตามมา ฯ ๘ คำ ฯ เชิด

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณะหาจึงร้องว่า เป็น
 ไรเจ้าสุพรรณภักษา จึงร้ององมาด้วยอินโต ฯ ๒ คำ ฯ
 เจรจา

๐ เมื่อนั้น นางสุพรรณทูลแจ้งแฉลงไข อ้าย
 คริสันมันพาเข้าไป ถึงพุ่มไม้ที่เปลี่ยววกก็เกยวพาน
 ลุกแค้นชัคใจจะกลับมา มันก็นหน้าคร่ำยอหัททหาญ
 ขาสยัควิ่งหนีทะเลาะลาน อ้ายหน้าท้านจรรโรมันได้
 มา ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น คริสันชนเลี้ยงเถียงต่อหน้า ทูเกิด
 เจ้าสุพรรณช่างพดจา แกล้งพาโลช้าว่าคร่ำยอ เมอ
 ไรเข้าได้ทำเช่นนั้น มาลวงตะกวดกันเคียวนฤ เจ้าสิ
 ลันตกโคหุดปรอ ข้าคนชอเช่นนั้นยังมีเคย ไม่ได้

ลมเคิบสัดใจ เห็นเขาเกรงผู้ใหญ่ไม่ตอบโต้ ครั้น
 ว่าข้างซัดใจร้องไห้โฮ มีแต่โมโหไปข้างเดียว เมื่อ
 ข้าสาละวนจะกินยา คั้นควาหาน้องท่องเที่ยว อุตสาห
 ขกเข้าไปในรถเร็วว . นามเกี้ยวเป็นแผลไปทั้งตัว
 ชะช่างว่าชวนล้วนรอยเล็บ เลือกเก็บเอามาว่าพอ
 หน้าซัว แต่เช่นเจ้ากระหมืออยากกลัว ถ้าตัวต่อตัว
 มีพันไป ยังกลับมาประกวทอวคแรง ว่าข้าอุคยค
 แย่งเจ้าไม่ไหว มาลองดูเดี๋ยวนี้ก็เป็นไร ใครจะแรง
 กว่าใครให้อาวค จะถึงเถียงกันไปไม่ได้ข้อ เขาจะ
 หิวร่อน่าอดสู คำบุราณท่านว่าไว้เป็นครู ใครไซ้หู
 อดได้ก็ไค้ขญ ๑ ๑๒ คำ ๑ เจริจา

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสุมณฑาทักเคืองชุ่น จึงว่า
 อ้ายเจ้าเล่ห์เนรคุณ ทูจริตคิกวุ่นไปโดยพาล มิใช่ว่า
 กูไม่รู้เท่า พุดแก่เปล้าเปล้าอ้ายหน้าค่าน มึงเถียง
 ไค้ควยไม่มีพยาน ทำหักหาญเห็นว่าข้ากลัวเกรง
 เหตุเพราะนิตดาภูสญหาบ จึงจวงจายหยายคายข่มเหง

ชวนทะเลาะเกาะเกาะครืนเครง ผากไว้เถิกเองเป็นโรม
 ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น คริสต์ยืนเอียงเสียงอุ้ง ส่วนนาง
 สัพพรรณกระนันทิ คนอนแล้วมแต่ไม่จริง เอออะไรร
 พอกที่ญา เป็นเคราะห์เพราะชื้อต่อผู้หญิง ท่านลงโทษ
 โกรธชิงชังชิง ถ้าเป็นจริงเหมือนว่าน่าเกิดความ
 แน่นสังข์ศิลป์ไชยไม่สูญหาย เห็นจะขายเราแน่ไม่
 พักถาม แกล้งพูดเปรยเย้ยเยาะลวนลาม ย่นข้ายไป
 ตามอาเภอใจ ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น เจ้าทงห้าคนคิดแต่ใจ กราบบาท
 พระอ่าวแล้วว่าไป พิศริสนนใจมตุล เป็นคนมักได้
 ใครมี หยายข้าพาทกตุง เสียดชีวิตกิริยาเป็นข้าย
 พุกกุงะไปไม่เกรงกลัว อันใจข้าห้าคนนชื้อแท้ รัก
 อ่าวเหมือนแม่บังเกิดหัว เจ้าสัพพรรณนิกกว่านองตัว
 คริสต์ทำชั่วไม่ชอบใจ พระองค์จงอดโทษสักครึ่งหนึ่ง

เรารีบไปให้ถึงกรุงใหญ่ จะรัญจวนครวญคร่ำอยู่อุ่ทำไม
อันสังข์ศิลป์ไชยเห็นไม่มา ๗ ๘ คำ ๗

พระรื่องให้

๑

เมื่อนั้น

นางเกสรสุมณฑาทะห้อยหา

จึงปฤกษาสุพรรณกัลยา

อยู่ซ้าก็สำหรับจะอับอาย

สไบแม่มกบช้องของโฉมยง

จะทำงสำคัญมั่นหมาย

แม้นสังข์ศิลป์ไชยยังไม่ตาย

กลับมาที่ร้ายจะพบพาน

แล้วหีบช้องกบมาทำง

ปักลงตงจิตพิศฐาน

ขอเทวอารักษ์ทงจักรวาท

ช่วยบันดาลให้แจ้งกิจจา

แม้นว่าพระสังข์ยังอยู่

จงมีผู้เอาจองไปให้ซ้า

มอดม้วยมรณา

ช้องกบฏาจงสูญไป

สิ้นคำทว่า

พิศฐาน

เขาวมาลย์เคร่าสร้อยละห้อยให้

คิดถง

นิตคายังอาไลย ครวญคร่ำว่าไรโคกกา ๗ ๑๐ คำ ๗ โอด

ร่า

๑

ครนค้อยคล้ายวิโยคโคกคัลย์

ก็ชวนกัน

ลงจากภูผา

ศรีสนนนั้นนำมรคา

คั้นคัลคัลมาใน

ตงกาน

๗ ๒ คำ ๗ เพลง เชิด

๑ เมื่อนั้น ฝ่ายเจ้าสิงหราชล่าหาญ เทียวไล่
 ลักขณสังหวางทะยาน เป็นกลางบันฑิตาลบอกเหตุไทย
 ให้มันตงกายาตาเขม่น จิตรในเยือกเย็นตั้งเป็นไซ้
 คึกถึงพระสังข์ศิลป์ไชย ก็แผลงอิทธิฤทธิไกรกลั้มา
 ๆ & คำ ๆ เชิด

๑ ครั้นถึงเชิงเขาลำเนาเนิน จึงลงเดินลคเดียว
 เทียวหา ไม่เห็นที่ประทับพลับพลา ทั้งพระอาร์
 น้องชายก็หายไ้ นิ่งนั่งตรึกไตรให้รำคาญ จะเกิด
 เหตุเภทพาลเป็นไฉน ฤาจะพากันรีบไปเวียงไชย
 ที่จะหนีไปก็ใช้เชิง คิพพลาทางเทียวลัญจระหา
 ยกขากกองรองเบ่ง แลวชนเขาเข้าคั่นในวังเวียง
 ทกซุ่มเชิงรภูเรียวเทียวมองดู เทวัญบันฑิตให้ฝาย
 ฝน มาเห็นศรพระขรรค์ทวางอยู่ เอ๊ะเกิดเหตุแท้
 แล้วอกกฏ จะมีผู้ทำร้ายแก่น้องยา เป็นตายอย่างไร
 ไม่แจ้งจิตร สุกคึกที่จะเทียวแสวงหา ยิ่งคึกลรั้อย
 เสร้าเปล้าอุรา ก็โคกาครวณูคร่ำรำไร ๆ ๑๐ คำ ๆ โอด

๑ แล้วณจิตร์ทำวิหัตริตรองดู จะนั่งอยู่กระนั้น
 ก็มีได้ เมื่อไม่พบน้องน้อยกลอยใจ จำจะไปทูล
 สองพระมารดา คิดพลางทางทำอานภาพ ปากคาย
 พระขรรค์กับสังข์ศร เผ่นโผนโชนเหาะชนอัมพร ตรง
 ไปนครบรรพต ฯ ๕ คำ ฯ เชิด

๑ ครนถงหงลงจากอากาศ ชนปราสาทแก้ว
 มรกฏ กรายขำทสองนางพลงวันทต พิไรำกำสวด
 โศกั ฯ ๒ คำ ฯ โศก

๑ เมื่อนั้น องค์พระมารดาทั้งสองศรี เห็น
 ลูกมาร้องไห้ไม่สมประดี เทวคิตอัศจรรย์ใจ ปล่อยให้
 พลงทางถามมีทันช้า เปนไรมาโคกคัลย์กรรแสง
 ุให้ มีเหตุเภทพาลประการใด น้องรักอยู่ไหน
 จึงไม่มา ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น สิงหราโคกคัลย์เป็นหนักหนา จึง
 เล่าความตามเรื่องไปรัยอ่าว แต่ตนจนมาถึงกลาง

ไพโร ทั้งหกเซษฐากษัตริย์รัก ชวนกันหยดพิศ
 ในป่าใหญ่ ลูกนี้โลกเขลาเขาใจ ลาสังข์ศิลป์ไชย
 ไปหากิน ครั้นกลับมาไม่เห็นพระน้องชาย พวกกัน
 สูญหายไปหมดสิ้น ข้าคนบนเขาเขินเนนกิน พยแต่
 สังข์ศิลป์พระขรรค์ไชย สดที่จะคิดติดตามหา ไม่รู้
 ว่าเกิดเข็ญเป็นไฉน จึงรบบมาทูลแถลงให้แจ้งใจ
 อันโทษตัวลูกใช้ผิดนัก ๗ ๘ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น สองนางพ่างเพียงอกหัก ชลเนตร
 ฟูมฟองนองรักคร่ำ นงลักษณ์ครวญคร่ำรำไร ๗
 ๒ คำ ๗ โศก

๐ ใ้ว่าลูกรักของแม่เอ๋ย แม่เคยเซษชีวิต
 พิศมัย ฤมาพลัดพรากจากไป เพราะเชื่อใ้
 กระยาจกทั้งหกคน อันความคิดของมันแม่รู้เท่า
 ได้ห้ามปรามเจ้าเป็นหลายหน ช่างไว้เนื้อเชื่อใจใ้
 แสนกล มันคนฤษยาอาธรรม เห็นว่าร้ายอาวมา
 ได้แล้ว จึงคิดฆ่าลูกแก้วให้อาสน์ จะไ้หน้าไ้ตา

๐ ^๑ พระลูกจากแท่นที่ตะลิตะสถาน ^๒ ภูบาลชำระ
 สระสรอง ^๓ ทรงเครื่องกุกกักภูณทัชบรรจง ^๔ เสกจักรวง
 ออกพระโรงรจนา ๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

สิงโต ^๑ ๐ ^๒ นงเห็นอบลลงกรัตนบุรี ^๓ พรังพร้อมเส้น
^๔ ทั้งซ้ายขวา ^๕ จึงตรัสเรียกโหรเฝ้าเข้ามา ^๖ แล้วขัญชา
^๗ แจงความตามนิมิตร ^๘ คินนโหรแผ่นปลาคนัก ^๙ ว่า
^{๑๐} แก้วของเรารักตั้งดวงจิต ^{๑๑} มีผู้เดชาศักดิ์คาฤทธิ ^{๑๒} มา
^{๑๓} ปลดปลิดชิงเอาของเราไป ^{๑๔} นานมา มีชายหนึ่งแปลก
^{๑๕} หน้า ^{๑๖} ให้นำดวงจินตมาคินให้ ^{๑๗} กลัยไต่ห้อยดวง
^{๑๘} ล้วนชอบใจ ^{๑๙} จึงทนายไปให้รู้ว่าร้ายดี ๑ ๒ คำ ๑

๐ ^๑ บัดนั้น ^๒ ขุนโหรรับสั่งใส่เกย ^๓ ดูตามตำรา
^๔ ในคัมภีร์ ^๕ เห็นแทคิมันคงไม่สงกา ^๖ จึงประนต
^๗ ขทมาลัยแล้วทูลพลัน ^๘ ซึ่งทรงสืบนั้นคิหนักหนา
^๙ ทั้งหกพระโอรสจะกลัยมา ^{๑๐} เห็นไต่ตั้งจินตอาสาไป
^{๑๑} แต่แผ่นวันอังคารนพานร้าย ^{๑๒} ตำราทนายว่ามักให้หม่น
^{๑๓} ใหม่ ^{๑๔} จะเกิดเหตุสักอย่างในกลางไพร ^{๑๕} เพียงแต่

ตกใจไม่อันตราย คงจะได้มาสองเสียบหนึ่ง อีก
 เจ็ดวันจะถึงพระฤๅสาย เหม็นผดจากถ้อยคำที่ทำนาย
 ขอดถวายชีวิตรแก้ภูมิ ฯ ๘ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภกฤษณ์ศรี จึงตรัส
 สั่งทั้งสองเส็น จึงจัดแจงแต่งที่ปราสาทไชย มโหรี
 ยพาทย์ของกลอง ทังบายศรีทองที่ท่าใหม่ จึง
 หุ่นโขนหนึ่งจงตั้งไป เตรียมไว้ให้เสร็จในเจ็ดวัน
 แม้นว่าพระน้องกับลูกยา มาถึงถวาทจะทำขวัญ ให้
 เล่นการมโหรีสพครบครัน แต่ในวันนั้นเป็นฤกษ์ดี
 ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เสนาประนตยทศวี มาขาดหมายบอก
 กันทันที ตามมีพระราชบัญญัติ ฯ ๒ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ฝ่ายหกกุมารโอรสา พาอ้าวมา
 ในอริญา แรมค้างกลางป่าหลายราตรี ครั้น
 นั้นเฝ้าแต่เสียมและ เห็นอ้าวเมินเกินแซะเสียดสี
 ทำเสียบเคียงพุดจาพาทิ เสชมนั่นนี้มาตามทาง
 ฯ ๕ คำ ฯ เพลง

๑ ครั้นสุริยาเย็นลงรอนรอน ชวนกันหยุดนอน
ในยามค่ำคืน ลีไฟก์ออกกองให้สองนาง คอขระวัง
เสื่อสานที่กลางไพร ๆ ๒ คำ ๆ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางเกสรสมณศาครีได้ บัดทกวาด
ผงไม้ไต้ต้นไทร แล้วหักใบไม้มารองนอน สอง
นางเอนองค์ลงนิทรากลับโภยภาวนาไม่หยุดหย่อน
คิดถึงนิตดาบง์ชาวรณ์ เจ้าเคยแฝงศรเป็นพลับ
พลา สันบุญหลานน้อยกลอยใจ ใต้ลำบากยากไร้
หนักหนา คิดพลางนางทรงไค้กา จนนิทราเคลิ้ม
หลับกับัสพรณ ๆ ๖ คำ ๆ ตระ

ลีลากระท่อม
๑ เมื่อนั้น ศรีสันแสนกลคนขยับ นิ่ง
คิดนอนคิดทกคืนวัน จะเข้าหาสุพรรณกัลยา ยัง
หวาดหวั่นพรนจิตรวอกเอน ความรักตักเตือนให้ใจ
กล้า ชะเง้อสุพรรณกัลยาพระอาว เห็นนิทรากล้วย
ไหลใต้ที่งทัก จึงกระซิบบอกใ้ให้้องรู้ จง
หลับนอนนิ่งอยู่อย่าองมี จะย่องเบาเข้าหานางเทวี

วันหนึ่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเสด็จประพาสมาตามลำน้ำโขง
 ไปไม่ไกลจากกรุงศรีอยุธยา หนึ่งวัน หนึ่งคืน หนึ่งค่ำ หนึ่งคืน
 แล้วเสด็จกลับเข้าวัง ๗ ค่ำ ๗ เช็ดหนึ่ง

๐ นางลงเคียงข้างนางสุพรรณ จะถูกถมอ
 สันไม้ต้องไต่ ความรักกลัดกลุ้มคลุ้มใจ ค่อย
 ชักชายสไบเทวี ๗ ๒ ค่ำ ๗

๐ เมื่อนั้น นางสุพรรณรู้สึกกลัวว่าผี ตกใจ
 ลมเนตรชนทนที เห็นอายอภัยวิเศษสันทา นาง
 เคียงชกหวดเหวี่ยงเอาลมหงาย ลูกขนถ่มน้ำลาย
 แล้วข่มคำ อินคนสันชาติมันชั่วช้า สดแต่ว่าเขา
 คำนเข้าเป็นพัน เห็นเขาหลับไหลแล้วไต่ที กล้า
 คมึงมาเมื่อตนคน จะทำให้สำใจที่ไม่ลน ออย่า
 พักหนีไปยืนแอบไม้ ๗ ๖ ค่ำ ๗

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมุณฑาทศวิไล ผวาตื่น
 ตระหนกตกใจ จึงถามไถ่สุพรรณทันที ครั้นรู้ว่า
 ศิวสันมันลอบมา นางโกรธอาค้ำทอองมี ทำลอบ

ลักหักหาญถึงเพียงนี้ อ้ายโจรขำกลาศแล้วหนิโย
 มั่งข้างตั้งใจแต่ข่มเหง จะคิดเกรงหน้าหน้าก็หาไม่
 เพียงเอี้ยผีลางที่กลางไพร จงหักคอมันให้ขาดใจ

คาย ๗ ๖ คำ ๗ เจรวา

๐ เมื่อนั้น คริสันถึงเถียงเบียงย้าย พระธำ
 ออย่าเคืองขุ่นวุ่นวาย มาลงร้ายเอาขำรำทำยัย หลาน
 นอนอยู่ถึงโน้นทั้งหกคน ประมาทล้มสวทมนต์ม้อย
 หลับ บิดาจะมาถอนปล้ำอำทัย ให้ตะคล้ายตะคลับ
 ยิงหลับตี ผีลางกลางบ้านร้ายจริง มันฮ่มเข้ามาถึง
 เสียถึงน พงรู้สึกคนชนประเดียนนี้ ไม่แกล้งว่า
 พาผเถิดพระธำ นางสพรพรรณนั้นละเมอว่าคนหยอก
 เนื้อแท้ผมนหลอกเหมือนเช่นขำ จงนั่งนอนสวทมนต์
 ภาวนา ออย่าโกรธาคำท้อออดอง ๗ ๘ คำ ๗ เจรวา

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณท่ายิ่งโกรธชิง จง
 ว่าอย่าเศกสรรคนตั้ง ไม่เชื่อน้ำหนามองอ้ายสันทา
 ติแต่แก้ตัวไปทุกอย่าง ไล่โทษผีลางข้างมุสา เมื่อ

เขาเห็นมิ่งน้อยแอกตา ยังก้านหน้าถึงเถียงชน
 เถียงถึง จะลุ้ตไปกว่าจะสิ้นเคราะห์ กุขคร้าน
 เกลาะกบย้าหลัง แล้วนางตั้งใจระไวระวัง ผลัด
 กันนอนกันนั่งกบย้า ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ครีสน์ไม่สมขรธาณา เคนยัมแก่
 เกอเรือมา ปคน้องทั้งห้าเป็นคลอกไป เมอกพ
 เข้าหานางสพวรรณ ใต้พุดจากันเป็นไหนไหน นาง
 ว่ารักพันสูกใจ แต่ทราวมไวยหากกลัวพระชนนี ยัง
 กำลังชลมนม่นหมก พออ่าวตกใจตนชนเห็นพิ ฌวย
 ขอมือไต่หาไม้คี่ เราเข่ามนต์สองทีลงง่วงงุย แต่
 เงอเงอขยับแล้วกลับหยุด พัสบคมอหลุดออกวงคย
 กลืนสพวรรณนั้นยังคิดหอมกรุย ชู่ยหยุดเจิวเจ้า
 ออย่าเล่าใคร ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ทั้งหากลนยัมมิใคร่ไต่ หัวเราะ
 พलगทางว่าอย่าปดไป ข้ายังไม่หลับม่อยนั่งคอยฟัง
 สสารพุดไต่ยันสนสูก จนนางคำฟังหยุดเพราะมนต์

ขลัง ทว่าไต่แอบอิงนั้นจริงจริง ฤๅปศคอกกกรรมัง
พัสันทา ฯ ๕ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ครีสน์พุดแซแก่หน้า นางว่าให้มิ่ง
ซ้งเถิดนา ธรรมคาผู้หญิงกับผู้ชาย ชวนหัวเราะ
คิกคักซกพุดอื่น ไม่หลยั่นอนคิกคนจะคนตาย
ว่าพลางทางชวนกันเอนกาย ครีสน์เล่านิยาย
จนหลับไป ฯ ๔ คำ ฯ เจริชา ตระ

๐ เสียงคเหว่าเร่าร้องก้องข่า สรียาเลี้ยวเวียน
เหลยมไคล ต่างคนพนกายสยายใจ พาอาวตณ
ไพร่ไปธานี ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๐ รอนแรมมาไต่หลายทิวา กุลดงขญจา
กรงศรี พยพวกพหลมนตร ทั่วกันลขนมคอบรรย
แต่บรรดาข้าหลวงแลขอเผ่า กัมเกล้าอภิวันต์เป็น
อินตัย ชายหญิงแน่นนึ่งคังคัย เห็นเจ้ากลับมาได้
กยนต์ แล้วทูลเชิญทงสองกลยา ชนทรงวอ
ชอฟ้าหลังคาสี ทงหกงค้ทรงมาพาชี เล่นแห่
แหนเข้าภารา ฯ ๖ คำ ฯ กลองโยน

๑ บัดนี้ พนักงานการเล่นทุกภาษา ต่างให้
 ฉาวกราวเชิดเป่นโกลา ออกเต็นรำทำท่าทุกโรงงาน
 ประชาชาวภารามาเกล็ดอนกล่น นั่งแน่นริมถนน
 อลหม่าน อวยไชยให้พรพระกุมาร ชมบุญสมภาร
 ออกแซ่ซ้อง บ้างซะเง้แลดูอสุวรรณ เห็นม่าน
 กั้นกำบังมาทั้งสอง ต่างคิดสงสัยยั้งใจมอง องค์
 น่านนั้นองเจ้าธานี อันองค์นั้นเราไม่รู้จัก ผิวภักตร์
 นवलลของผ่องศรี ต่อจะเป็นพระราชบุตร ชาวบุรี
 อวยพรกระฉ่อนไป ฯ ๘ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ทั้งหกโอรสาครีไศ แลดูเต็นรำ
 สำราญใจ ชัยอาชาไนยไปตามทาง ถึงประตู
 หูซ้างซ้างน่า ลงจากอาชาแล้วเหยงอย่าง ชาว
 ประโคมก็ประโคมครียางค์ ประทับวอลสองนาง
 กัยเกยลา ฯ ๙ คำ ฯ เสมอ

๑ เมื่อนั้น พระผู้ผ่านเขตรชัณฑ์หรรษา ลุกจาก
 แท่นสุวรรณมิติน้ำ ไปรัยองค์ขนิษฐาบายใจ ฯ ๑๒ คำ ฯ

ร่าย
 ๐ จูกรมานั่งยังแท่นทอง สรว่มกอดพระน้อง
 เข้าวร้งให้ ผู่นางสาวสวรรค์กำนัลใน ต่างชบถักตร์
 พิโรโคกั ๗ ๒ คำ ๗ โอด

๐ ครันรูสึกสมประทีกาย ค่อยคลายเคว้า
 หมองทั้งสองศรี จึงปราโสน้องรักร่วมชีวิต เป็น
 ขณเราครันไต่พยกัน แต่วันยกมีนมาพาเจ้าไป
 ฟูเคว้าใจคิดว่าจะอาสญ แสนโคกโคกกาไม่ราวัน
 ทั้งพษพนธ์เงยบเหงาเคว้าใจ อยู่จำเนียรกาล
 นานมา พณว่าน้องรักไม่ตักโยย มีนเลี้ยงเป็น
 มเหยืออยู่ในไพร แม้นมีผู้ตามไปจะได้มา พักคิด
 จะคิดตามนางโฉมบง ทั้งหกงค์โอรสรับอาสา
 ค้วยหลานของน้องรักทรงคักดา จึงรับอาวมาได้
 ด้งบริ ความพมจิตรเกษมสานต์ ดังได้ผ่านเมืออง
 พาราษ เจ้าจากไปได้ถึงลียบแปดขั นินาพเพียง
 แปลกภักตรา จนเป็นสาวเทอเนอหนึ่งเห็นขว อยู่
 ไพรสณทักคนเคียวอนาธา ยังค่อยผาคุกทุกทิวา

ฤๅโรคาบายิพระนัองรัก อันนางนฤมลคนนั้น เปน
 พงษ์พนัธของใครไม่รู้จัก รูปร่างลมั้ยคล้ายเจ้านัก
 นงลักษณจงเล่าให้เข้าใจ ๗ ๑๕ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น คริสันซึ่งทูลแกล้งไซ นั้นชอัสพรรณ
 ทรามไวย อรไทยเปนลुकพระเจ้าอาว บิดเรคไปเล่น
 สกาพนัน กัยภชงค์เต็มพันตามปรารถนา พระยายักษ
 ณะกลบอปรา จึงยอมยกธิดาให้นาคี อันองค์
 พระอาวกับขนมาร อยู่ดิงหิมพานต์เป็นถิ่นที่ เนา
 ในปราสาทรัตนรุจี อสิริเรืองอิทธิฤทธา ไตรภกัน
 กัยลुकทั้งหกคน มั้นยกกรกรพลมาหนักหนา ข้า
 แผลงศรตาศกกลาศาศคา ทั้งกุมภณทัฬวอาวก่ออก
 วาย แล้วลुकกลงไปเมืองนาคี จะรัยศรีสุพรรณ
 ฝนผาย ต้องรบกันกับนาคอีกมากมาย ภชงค์
 แพ้พ่ายถวายนาง จึงไต่องค์พระอาวกับสุพรรณ พา
 กันเดินมาในเขากวาง เหลือกกำลังตั้งชิวตระจะวายวาง
 ทูลพลางทางคพระเจ้าอาว ๗ ๑๖ คำ ๗ เจะวา

๑ เมื่อนั้น พระบิตเรศได้ฟังไม่กังขา สิ้นหวั
 กลวฤทธิพระลูกยา จึงว่ามีเสียงแรงที่พอรัก ทุกวัน
 บิดาก็ก่แก่เถา จะเศกเจ้าให้ครองอาณาจักร ว่าปลาง
 ทางเขอนเขอนภักตร์ ตรัสทักหลานน้อยกลอยใจ
 มาหาลงถึงนครสุพรรณ อย่ารังเกียจเทียบคณินหา
 ควรไม่ ลงฟังรู้จักอรไทย อายุเจ้าเท่าใด
 ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น นางสุพรรณนารมคักคิ จึงคลานชน
 ไปด้วยใจภักดี นางลักษณกัมกรายกัษยาทา แค้น
 ด้วยศรีสนมน์ซึ่งทูล ปดเป็นเค้ามูลได้ต่อหน้า จะ
 เลียงมั่งยงเกรงบิดลา นิ่งกัมภักตราไม่พาที ๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกุเรื่องศรี ลุยหลัง
 พระนัคตานารี ภูมพิศโฉมประโลมใจ ผิวพรรณ
 นรลักษณภักตรา เหมือนพระมารดาตั้งเถอไล่ จึงว่า
 ชรอยกรรมได้ทำไว้ แต่เกิดมากไม่เห็นพงษ์พณู
 แล้วผินหน้ามาตรัสแก่พระน้อง พิชกแจงเข้าของ

ไว้ทำขวัญ เราได้พานพบประสยกัน ในวัน^{นี้}ใช่เป็น
 ฤกษ์ดี เจ้าจงพายศรักับหลานชาย ไปชำระกาย
 ให้ผ่องศรี แต่งองค์ทรงเครื่องเรื่อง^{นี้}จะสมโภช
 เที่ยวนางแปดองค์ ๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณทานวาทรง ให้จัด
 เคื่องฤไทยนางโฉมยง ค้วยศรัสันมันทนงไม่เกรงใจ
 ซิงพดซิงจาง่าแค้นเหลือ พระเชษฐาข้างเขือหลงไหล
 ครันจะบอกออกความขบคน^{นี้}ใช่ พระพทไทนจะเห็นจริง
 มันจะรุมกันเถียงทะเลาะเล่น จะกลับเป็นพดเท็จ ไป
 ทุกสิ่ง ความไกลไม่มี^{นี้}ที่อ้างอิง นางนั่งนิ่งถอนใจ
 ไม่ไคลคลา ๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระย่นยกนคเวศเชษฐา ข้าตรัส
 เตือนองค์พระน้องยา ปลอบโยนหนักหนากก็ไม่ไป
 พระนั่งนิ่งนคตรกคณิง เป็นไรจึงเคื่องขค้อชฉณาไครย
 เห็นที่จะละห้อยน้อยใจ ค้วยทวามไวยยังรักยภษสาม
 ค่อนานไปให้ล้มเสียบสัคน้อย จึงจะค้อยเล่าโลม

นางโฉมศรี จะทำมิ่งสิ่งขวัญเสี้ยนนี้ ให้ทันฤกษ์ดี
 ตั้งใจปอง คืดพลางทางมีบัญญัติสั่ง เสนากรมวัง
 ทั้งสอง เร่งยกข้ายศรีแก้วข้ายศรีทอง มาสมโภช
 พระนอingkยัลกรัก ๆ ๘ คำ ๆ เเงงา

๑ บัคนั้น จึงมหาเสนมืดคึกคึก รัชสังภูวไนยด้วย
 ใจภักดี ต่างวิ่งคึกคักออกมาพลัน พนักงานของใคร
 ก็จัดแจง ยกมาตั้งแต่งเป็นลตหลั่น มโหรีข้พาทย์
 ครอบครัน เสร็จพร้อมสารพันตั้งข้ัญชา ๆ ๕ คำ ๆ เเงงา

๑ บัคนั้น ราชครผู้มียศถา ครันได้ฤกษ์ยาม
 ตามตำรา ก็เข้ามาจุดเทียนแล้วกราบกราน จึงสั่ง
 แว่นเวียนขวามาซ้าย เจ้าขรวนายคอบร้อยยี่ริมมาน
 ให้ประโคมแตรสังข์กังสดาล เสียงให้สท้านทั้งวังใน
 ๆ ๕ คำ ๆ มโหรี

๑ ครอบเจ็ครอบคแนนแ่วนเวียน เอาไขพลตข้
 เทียนไขกควันให้ แล้วจณเจิมเฉลิมขวัญเป็นหลักันไป
 ต่างอำนวยอวยไชยด้วยปรีดา ๆ ๒ คำ ๆ เเงงา

๑ บัดนั้น ฝ่ายนายสำเภาที่ไต่ผ้า ไซ้ใบมาถึง
เมืองขุขันธ์ ก็ทอดท่าท้ายคพระบุรี เห็นนาวาชนล่อง
ออกเชิงแซ่ จึงถามเหล่าชาวแพเจ้าภาษา รู้ว่าพระองค์
ทรงอรรณ ภูมิสมโภชพระนังยา พานิชกิจจะถวาย
ของ จึงแยกหีบหีบซองกับภาษา จิตสรรทกสิ่งสิ้นคำ
แต่บรรดาเข้าของทตองการ ขนลงสำบน น้อยค้อย
พายไป ขนแพใหญ่กรมทำน่าย่าน มอขของให้
เจ้าพนักงาน พาถันลนลานเข้าวังใน ๗ ๘ คำ ๆ เชิด

๑ ครั้นถึงขงยกขึ้นไปพลัน ตั้งไว้เรียงวันแล้ว
กราบไหว้ พนักงานทูลถวายทันใด ตามในจดหมาย
ราชของนั้น ๗ ๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ทังหกแสนกลคนขยัน เห็นผ้ากับ
ซองของสำคัญ อ้ายนั้นมันจะก่อให้เกิดความ จึงวิ่ง
ไปชิงซองกับภาษา ซ่อนใส่ในผ้าแล้วชักถาม มึงเอา
ของจรรไรไม่่งตงาม มาถวายแต่ตามอำเภอใจ จะ
เสียฤกษ์เสียพากุน่าถอง อ้ายจงทองชั่วชาติอุบาทว์

ใหญ่ ชอบแต่ฆ่าฟันให้บรรลัย ไสหัวออกไปเสีย
ให้ฟัน ๆ ๒ คำ ๆ เหวา

๑ เมื่อนั้น พระบิดาหลากจิตรคิณง จึงว่า
แก่โอรสทั้งหกคน เอาของเขาช้อนชนเลียทำไม
ถึงมิงคิมิงมกัตามที เขาจงรักภักดีเอามาให้ เป็น
เงินฤาทองของอะไร อยู่ไหนเอามาพ่อจะดู ๆ & คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ทั้งหกก็เออนเยอนอยู่ จึงว่าของ
จรรไรอะไรมีรู พระบิดาอย่าดูให้เสียตา ไม่เคยพบ
เคยเห็นเช่นนั้น ผ่าฉมพรายตายห้า ชอบแต่ทิ้งเสีย
ทบาช่า แล้วเขย่นผู้เอามาให้สำใจ ๆ & คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น องค์พระบิดรงคัยงสังไสย ตรัสว่า
เขามาแต่เมืองไกล เคยให้ของเข้าเราทุกข ย่อมจะ
เห็นงามตามใจรัก ผิดนักเจ้าว่าเป็นผ้าผืน ไปค่าทอ
เขานั่นมันไม่ดี เอาผมผ้ามานฉลกยา ๆ & คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ทั้งหกก็ตพลวนวหน้า จะชนชกถลว
จะโกรธา ทำจริตกิริยารุ่นวาย ครั้นบิดรเตือนซ้ำ

ต้องจำใจ เอาช้องกับสไบเข้าไปถวาย แล้วว่าของชั่ว
 ซาคือบาทวาราย จึงคืนให้ไปขายเสียเมืองไกล ๆ & คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกุญเป็นใหญ่ เห็นผ้ากับ
 ช้องทองฤไทย ภูวไนยแลเล็งเพ่งพิศ สีสดงดงาม
 หนักหนา ใครเห็นเป็นน่าน่าเจริญจิตร เนื้อหนึ่งถึงหนึ่ง
 จะกำมิด งามผิดผ้ามนุษย์ในแดนใดร กระนั้นแล้ว
 ลูกก็ยังว่าชั่ว บุญตัวใดเห็นเป็นลาภใหญ่ คุ้ม
 ต้นผ้าทรงเราเสียไป ราคาได้สักแสนตำลึงทอง
 ประเสริฐกว่าเพชรนิลจินดา จะทำขวัญกัลยาทั้งสอง
 ว่าพลางส่งสไบให้พระน้อง ยืนช้องให้หนักคทาใจ
 ๆ ๘ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ทั้งสองนางต่างจำของตัวได้ เห็น
 พระสังข์จะยังไม่บรรลโดย ช้องกับผ้าสไบจึงได้มา
 นางเกสรสมณทวายิ่งละห้อย คิดถึงหลานน้อยเสนาหา
 ษลไนยซ่มชายอาบรักตรา ต่างทรงโคกกาไม่สมประดี
 ๆ ๕ คำ ๆ โอด

๐ เมื่อนั้น พระเชษฐาธิราชเรืองศรี ปล่อยให้
 พลังทางตามนางเทวี เจ้ากรรมแสง โคกักด้วยอินท
 พื้ไฟของสองสิงหนคแท้ ไม่ชอบใจๆแม่จึงร้องให้
 เจ้าอย่าเศร้าสร้อยน้อยฤไทย จะประสงค์สิ่งไรจง
 บอกมา ฯ & คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณชาเสนาหา จึงทูลคดี
 พระพี่มา ใช้ระน้อยใจชาด้วยผาน อินสพรณกับ
 นองรำร้องให้ เพราะคิดถึงสังขศิลป์ไชยเรืองศรี
 อุดาห์ไปรัยชากับบุตร ไตรขอสูริแลนาคา ครั้น
 เสรีแล้วพากันคลาไคล ยุกย้ายมาในแดนยักษา
 ท่านท้าววิฆเนศวรชอสุรา ช่วยพาเหาะข้ามชลาลัย
 พบทั้งหกนทผงนา เขาทำชอครงให้หลงไหล ชัก
 ชวนพระสังขศิลป์ไชย เทียวเก็บผลไม้ ในแดนตง
 แล้วกลับมว่าเจ้านันสนุทาย ไม่รู้ว่าจะตายฤาจะหลง
 จิงเอาของสองสิงหนคอง ขำจันงเสียดยทายเป็นเค้า
 มูล เขาได้ฝากกับชองของน้องมา เห็นแท้ว่าพระสังข

ยังไม่สูญ จึงกรรแสงโคกอากาศ นองทุลทงน
 เปนลัจจา ฯ ๑๒ คำ ฯ

๐ ไต่เอ๋ยไต่ฟัง ออกซอพระสังข์ให้กิงขา จึงว่า
 ปลาทกแล่นระแแก้วตา เมื่อทงหกลกยาอาสาไป ใคร
 เล่าเจ้าว่ายังบน อันคนอนนอกนหามิได้ จะหาผู้เรื่อง
 อธิฤทธิไกร เหมือนเขาเหล่านี้ไซ้ไม่มีแล้ว จึง
 ผินหน้ามาถามทั้งหกพลัน ผู้ไต่หนักที่อ่าวว่ากล้า
 แกล้ว พ่อฟังมิกไปไม่วองแวง ใครไปด้วยลูกแก้ว
 จึงบอกมา ฯ ๑ ๖ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ครัสันแสรังทำเป็นเมื่นหน้า หัวเราะ
 พลาททางทลพระบิศา นี้แลลกยาเป็นเจใจ ท่านว่า
 แลวมิเชอกจาเชอ คือใครนั่นควเนออยู่ทีไหน วิชา
 อาภพจึงลยไป ออย่าถามไถ่ช้าเลยพระบิศา ฯ ๔ คำ ฯ

๐ ลูกเอ๋ยลูกแก้ว พ่อลงเนอเห็นแล้วทเจ้าว่า
 อันคนอันหม่นแสนในโลกา จะแกลวกล้าเหมือนเจ้า
 นั้นไม่มี แล้วครัสแก่ขนิษฐาयाใจ เจ้าลิมหลาน

ไปฤาเมือก จึงแซะเขอนเลอนไหลพาที ทำให้พิ
 ลังเลสนแท้หัวใจ อันเจ้าว่าไม่น่าจะเชื่อฟัง พระศิลย์
 พระสังข์ข้อยู่ที่ไหน หลานทั้งหกนั้นแลที่ไป รัชเจ้า
 มาได้ ถึงวังเวียง ฯ ๖ คำ ฯ เจริญ

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณาทากั้ทูลเถียง เออ
 ช่างกระไรไม่ได้เลี้ยง เมื่อความจริงแท้เที่ยงอยู่
 เช่นนี้ น้องจะขอลาถามเนือความหลัง แต่ข้ายังไป
 อยู่ด้วยยกยั ทชอนางประทุมมานารี กั้ยไกรสรเทวี
 ทั้งสองนั้น พระพริ้งกนางข้างฤาไม่ เขาว่าอรไทย
 อยู่ไพโรสถ์ อันลูกนางประทุมแจ่มจันทร์ นามนั้น
 ชอว่าสังข์ศิลย์ไชย อีกเจ้าสังหราลูกไกรสร ทั้งสอง
 ทรงฤทธิรอนจะหาไหน บอกว่าบิดาบัญชาใช้ ให้
 ไปรัชเข้ามาธานี เจ้าชกวงษ์พงษ์พนกั้ให้รู้จัก จึง
 แจ้งว่าหลานรักทั้งสองศรี อันโอรสหมดแล้วฤายังมี
 พระพิงรำฤกตรกตรา ฯ ๑๐ คำ ฯ

๑ ฟังเอ๋ยฟังความ เอ็งงามจะจริงเหมือนเจ้าว่า
 อันประทุมนั้นเมียของพญา อยู่ด้วยกันมาจนมีครรภ์
 ลูกคลอดผิดปกติคนทั้งแผ่นดิน มีอดอสังข์ศิลาแล
 พระขรรค์ อีจรรไรไกรสรทายนัน ลุกมันชั่วจริง
 เยนสิงหรา ไทรเถาเขาว่าอุบาทว์เมือง พแค่นเคือง
 ชัยไล่ไปเสียยา อ้ออ้ายลูกอีประทุมมา มันไปรับ
 ขนิษฐาไม่รู้เลย แล้วถามโอรสเล่าตามเค้าเงอน
 จริงเหมือนอ้าวว่าฤาลูกเอี้ย พ่อหลับตาว่าเจ้าเฝ้า
 ชมเชย ไม่บอกให้รู้เลยแต่เดิมที ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ครัสต์นชนเสียงออกของมี พระอ้าว
 มาเป็นไต้เช่นนี้ พาลวิพาลขวางทุกออย่างไป เมื่อ
 เห็นข่าอ้าวถามถึงความหลัง ลูกเล่าให้ฟังจนสิ้นได้
 จงรักช่อเสียงสังข์ศิลาไซย ช่างเอามาว่าไต้เป็นเนอ
 ด้ว แกล้งพุกเลี้ยวลตจะทศแทน ทเคืองแค่นลูก
 ยาวว่าฆ่าฉวี เอออะโรบายกรรมก็ไม่กลัว จะให้
 โทษแก่ตัวนี้ไม่แคล้ว ๑ ๖ คำ ๑

๑ จอมเอยจอมขวัญ ออกกระนั้นตอกฤๅณลูก
 แก้ว ใ้รู้เพราะเจ้าเล่าจริงแล้ว จึงชักเรื่องชัก
 แถวเอาถกความ แล้วพระยัมเขอนเขอนภักตร์ มา
 ตรัสแก่น้องรักชั้กถาม ครีสนั้นมันว่าพเห็นงาม เขา
 บอกความฤๅเจ้าจึงใ้รู้ . อ้ายคนชั่วชาติอฆาตว์บ้าน
 มานับเป็นลูกหลานรำคาญหู พขอเสียเถิดอย่าเชิดชู
 ชาวเมืองเลื่องรู้จะเย้ยเยาะ ๗ ๖ คำ ๗

๑ นำเอยนำแค้นเหลือ เอออะไรช่างเชื่อเป็น
 มันเหมาะ เลื่อนไหลไปด้วยอ้ายพูดเพราะ นเนอ
 เคะระห์เนอกรรมใ้ทำไว้ แน่เจ้าคนดีครีสน์ทา ช่าง
 ตานหน้าชนเลียงเถียงใ้ไ้ มึงเล่าใ้หูกฟังเมื่อครั้งไร
 ยังกลัวว่าผู้ใหญ่นพูดโกง อวดกลัวว่าใ้ใ้ไปรบยกษ
 เองอย่าพักมาตหมายคงตายโหง กลัวแต่จะชิงวิ่ง
 ตะโกรง ไ้ยังโหยงพาทีไม่มีจริง พวกมึงฟังขญ
 ลังชั้คิลย์ใ้ไซย พลอยไปช่อนตัวอยู่หัวตลิ่ง เห็น
 ยกษมาผ่าผอนลงกองทิ้ง พากันมุดหัววิ่งเข้าขุมรก

แล้วข้าก็ค้ออ่านฆ่าหลานกู เล่ห์กลก็รู้อยู่เต็มอก
 กลับมาพูดอวดพ้อยอขก พวกอ้ายโกหกเขาเห็นตัว
 ๑ ๓๐ คำ ๑

๐ ฟังเอ๋ยฟังฮ่าวว่า เจ้าศรีสันทาทำขี้มหัว มา
 ไล่ถ้อขร้อยความเขาพันพัว ออกเห็นตัวเห็นตนว่าคน
 เท็จ เออมีใช้ฝีมือถ้วนนั้น จนกมภณทัฬหีวิชาด
 เกิด ลงนั่งกอดยกษาน้ำตาเล็ด ออกขามเข็ดฤทธิ
 ข้างมาตาม ลูกหลานที่ไหนเล่าเอามาว่า พระบิดา
 ฟังไ้ไม่ซักถาม สืบประวัติสืบประตอแต่พองาม เป็น
 ความแค้นแค้นจะแกล้งพาล ๑ ๖ คำ ๑

๐ เจี้ยเอ๋ยเจี้ยจิตร กูไม่คิดแล้วว่าเป็นหลาน
 ลมลินหยายข้าสามาญ จะราวฉานพงษ์พันธุเพราะ
 มั่นนั้น จะตบมึงให้ไ้ไ้ไอ้สูงสิง แม้นฤทธิเดชก็จริง
 ออย่าวงหนึ ว่าพลงนางลูกชนทนที่ เข้าไ้ตบตี
 พลวัน ๑ ๔ คำ ๑ เชิด

๐ แค้นด้วยพระพนัสสุใจ เอออะไรมาขวางทาง
กัน หลับตางมเงาเข้าด้วยมัน ตัดญาติขาดกัน
แต่วันนี้ ๑ ๒ คำ ๑ เจริญ

๐ เมื่อนั้น พระเชษฐาเจ้าโลมนางโฉมศรี เท็จ
จริงจำว่าแต่โดยดี มาท้วงท้วงตักกันวันวาย ช่าง
โน้นอย่ามทุลกกะ พ่อจะเกลี้ยไกล่เสียให้หาย ช่าง
นี้เป็นผู้ใหญ่อย่าใจร้าย ไม่ส่งสารหลานชายเลย
น้องรัก ๑ ๔ คำ ๑ เจริญ

๐ เมื่อนั้น ทั้งกรมหมื่นมศักดิ์ ให้วิตกกอก
ใจทักทัก กลัวว่าลูกรักจะแพ้อาร์ ค่อยกระซิบ
พาทกันที่นั่น จำจะทูลแก่กันโอรสา จะให้ท้าวเธอ
ถามขุนโหรา เขาจะได้ช่วยว่าให้เกลื่อนไป แล้ว
หกนางต่างทูลพระสามี่ น้องนี้หลากจิตระคิดสงไสย
ก็ดยามาเป็นเช่นนั้นไซ้ อย่าไว้ใจงถามโหรากุ
๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระสามเณรตรัสตอบว่าชอบอยู่ เห็น
 เถียงกันพนเผื่อเป็นเหล็กรู้ ว่าความมาหลายคู่ไม่
 เช่นนี้ แลวมสิ่งหนาทข้อนุชา ครัสเรียกโหราเข้า
 มานี้ ท่านช่วยพิเคราะห์ให้เต็มที เรายังพระวง
 สังกา องค์พระน้องยาแต่มาดั่ง ให้โหราชง
 หลานรักหนักหนา ดูจริตเห็นผิดกิริยา จะถูก
 ต้องผีบาฏาอย่างไร ๑ ๖ คำ ๑

๑ บัคนั้น โหราเถ่าขังคมประนมไหว้ จึงทุ
 ยามตามเคราะห์จรไทย ไม่มีเหตุเภทโทษสักสิ่งอัน
 ครั้นจะทูลไปตามลัจจา เห็นหกโหราจะอาลัยวู เรา
 ใต้สินบนเขาครวานั้น จำจะช่วยผ่อนผันให้ชอบกล
 คึกแล้วนย่นวประนมทูล ข้าวางลักษณะหักคณดหลาย
 หน อันพระน้องนารินรมล เป็นพิกลจริตคึกคั่ง
 ใค้ล เหตุเพราะยักษ์ร้ายทวายปราณ ประจำองค์
 นงคราญให้หลงไหล จงหาหมอลวงทั้งปวงใช้
 มากุแลแก่ไขให้หลายตา ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระผู้ผ่านนักเรศเสษฐา จึงตรัส
ว่าจริงแล้วณโหรา เราเห็นกิริยานั้นผิดที่ ว่าปลาง
ทางสังเสนาใน หมอโรงเราเท่าไรเรียกมานี้ แล้ว
แยกไปให้ทั่วทั้งธานี หากคนทรงลงผืนนี้เข้ามา
ฯ ๕ คำ ๑

๑ บัดนั้น เสนารักษ์สังไส้เกษา บ้างไปเรียก
หมอนวดหมอยา บ้างก็พายายเก่าเข้าไปปล้น
ฯ ๒ คำ ๑ เจริญ เชิด

๑ เมื่อนั้น พระผู้ผ่านนักเรศเสษฐา จึง
ตรัสสั่งหมอหลวงทั้งปวงนั้น จึงช่วยกันแกนนองกลอง
ทุ จะเป่นโรคอย่างไรไม่ประจักษ์ เห็นละล้าละลัก
ประหลาดอยู่ ให้ชิงชิงทั้งหกลูกกู ไม่แลดูหน้า
ตาเผ่าคำทอ แม้นใครแก้หายคลายคลุ้มคลั่ง กู
จะตั้งให้เป็นกรมหมอ เร่งทำตามวิชาอย่ารั้งรอ ตั้ง
ใจตั้งคอให้จงดี ๑ ๖ คำ ๑

๐ บัณฑิตนั้น หมอมยาใคร่ครวญถ้วนถึ จึงกราบ
 ทูลพลนันทน์ที่ ไชยนิรมลพิศม์ตคจะร้าย ชอสนนิยาต
 เลือกให้เขอคคต ถ้าถวายยารเห็นจะหาย ลม
 กระทบเหตุไทยไม่สขาย จึงกระวนกระวายข้างกาย
 ใน หมอนเวทต้องลงตรงบาทา แล้วว่าเส้นขั้ตคาค
 พอแก่ไข จะต้องห่อไขสั้มคั้กับไขพลู ประคบให้
 เส้นสายกระจายคิ ๗ ๖ คำ ๗ เจจจา

๐ เมื่อนั้น ท้าวเสนากุญแจกรุงศรี จึงตรัส
 สั่งยายท้าวทนต์ คจเร่งลงฝึ้ไปตามเคย ถ้าเอง
 แก่น้องของกุหาาย จะให้ลาภมากมายแล้วยายเอ็ย
 จะเป็นอย่างไรอยู่ไม่รู้เลย นึ้แน่แหวยอิมคตอย่าขค
 กัน ๗ ๕ คำ ๗

๐ บัณฑิตนั้น นางท้าวไหว้ฝั้ขมิ้น ประนมมือ
 ถอเทียบงงัน ทำตัวสั้นเทาเทาหาาเรอ ๗ ๒ คำ ๗
 กราวว่า

๑ เมื่อนั้น นางเกสรสมณฑาแดงไข่ ถึง
 พระระโกรรักษ์โกรธไป เมื่อความจริงใจไม่เชื่อกัน
 แม้นมีพบพระสังข์เหมือนตังคึก เห็นชีวิตรอน้องยา
 จะอาลัย อนอ้ายทิ้งหกไม่แนมมัน พงษ์พันธ์
 อะไรจะคอยล้าง ครั้นว่าไปก็ครองจะเคืองชอง มัน
 ช่มเหงน้องนทุกอย่าง เฝ้าเกยวพานหลานสาวมา
 กลางทาง ทั้งพูดจาถากถางให้ไต่อาลัย สุพรรณ
 มันต่าก็ไม่เจ็บ คุเถิดรอยเลี้ยยังไม่หาย นฤ
 จะให้นับเป็นหลานชาย ลูต่ายไม่ขอเห็นหน้าตา
 ๑ ๘ คำ ๑

๑ น้อยเอชน้อยฤา พิหลงเช็ดถอมันหนักหนา
 ช่างไม่ยำเกรงช่มเหงอาว หยายซ้ำเช่นนันทเดี้ยว
 แล้วคำลูกหกคนขบย มงนคแต่จะแกเกยว ชัด
 เขมนหมุนมากกว่าไม่เรียว กระทบบาทกรวดเกรียว
 จะทบตี ๑ ๕ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น ทั้งหกตกใจขยิบหน้า คริสน์ร้อง
 ทูลไปทันที ซึ่งอ่าวว่าทั้งนี้ไม่มีจริง แต่แรกเถียงที่
 ข้อลูกไปรับ ประเดี๋ยวใจไฟล่กลับเป็นสงสิง แกล้ง
 ปรักปรำซ้ำเติมด้วยซังซิง ถ้าเป็นจริงเหมือนว่าจง
 ฆ่าฟัน แลเมื่อเดินทางมากกลางป่า ชักตัว
 อ่าวจะร้องเก็ยเก็ยคณัน มีไต้ โกล่เค็ยงเจ้าสุพรรณ
 ลูกรักษาตัวมันถึงชนัน น้อยจิตรคิติกิตแล้วนำสรवल
 มาว่าฆ่าลามลวนไม่ควรที่ อันชู้เมียลูกไม่พอใจมี
 จะบวชเสียมีกัฎาบิคา ฯ ๘ คำ ฯ

๑) ลูกเอยลูกรัก พ่อไม่แจ้งประจักษ์จึงตำว่า
 เจ้าคนตรงคนซออ่าถ้ออ่าว จงอิงอนพุดจาแต่โดย
 กิ แล้วตรัสแก่เขาวมาลย์หลานน้อย เจ้าอย่า
 พลอยถ้อโทษโกรธพิ จงรักกันฉันญาติกันเทวี บุญ
 คุณเขามีแก่หลานรัก ฯ ๕ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางสุพรรณนารมย์คึกคัก ใต้พวง
 คิ่งแค้นฤไทยนักร นางลักษณะจึงทูลไปทันที อัน
 สันชาติทั้งหกเซษฐา ข้าไม่ปรารถนานับว่าพี่ อะไร
 ช่างมสาทั้งตาย เคยคือเตียงเช่นนนหลายครา แต่
 วันเมื่อพระสังข์ศิลาชัยหาย ต่างแยกย้ายรายคัน
 บนภุมมา คิวหลานกับพี่ศรีสันทา ไปเที่ยวหาสุม
 ทุมพุ่มไม้ พอลงทเปิดวอกก็เกยวพาน ทำหักหาญ
 อดคร่าควาไซ่ว ข้าหยิกข่วนหนักหนาไม่สาใจ ยัง
 ว่างโล่มาจนชนัน ครั้นพระมารดาเข้ามา กลับ
 พุดจาหยายหยายมเลียดลี ข้านอนคางกลางป่าพนาลี
 ศรีสันนนมแต่นกราย ลอบย่องเข้าหาซาถยเฮา ถูก
 เขาตอกหกกลมหมาย ยิ่งกลับชนเตียงเตียงมาก
 มาย เห็นไม่มีชาติอ้ายเท่าปลายเล็บ สันดาน
 ค้านค่อนสุดใจ จะว่าอย่างไรก็ไม่เจ็บ ทำไซ้หู
 ลู่เตียงจนตาเย็บ เติมแค้นนมเหน็บไปทุกคราว
 ฯ ๑๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น สันทาวาษะนางน้องสาว ช่างประภิชช
 คึกค่อเป็นเรื่องราว ว่ากล่าวสมอ้างไปข้างเคี้ยว
 สยประมาทกันเล่นเช่นนั้น เออนเมื่อไรเข้าไต่เกี้ยว
 เขาว่าใจผู้หญิงจริงใจเขว ออกเป็นเขี้ยวเป็นเล็บได้
 เก็บความ ทว่าเข้าย่องเขาเข้าไป เจ้าจับได้ฉาหนอ
 จะขอถาม เมื่อผลลอกวันนั้นเจ้าครั้นคร้าม ลูกวิ่ง
 บุ่มข่ามมาหาเรา ยังอึ้งอึ้งวิ่งวอนให้นอนเพื่อน
 ขำขิกเขื่อนอยู่จริงฤาไม่เล่า ช่างกะไรว่าไต่ก็ว่าเอา
 คึกคึกเจ้าอย่าเออเอียง เท็จจริงตามแต่ตระลาการ
 เหนื่อยปากว่าคาญชคร้านเถียง ขอพระบิตรงค์จง
 ไล่เลี้ยง ถ้าใครเพลี่ยงอย่าได้ไว้ชีวิตร ๑ ๓๐ คำ ๑
 เหวา

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกุฎราคาญจิตร กอดเข่า
 ทรลงคั่นคึก บึงฟังบึงผิศสังกตนัก เป็นที่สนเท่ห์
 โดเลใจ จะจริงจึงข้างไหนไม่ประจักษ์ สุกข์บุญญา
 พาทที่ระชก จำระชกเกลือบไกลให้ตักัน คึกพลาง

ทางคริสต์แก่น้องยา ings คำพูดว่าอย่าเคียดแค้น จะตัด
 สีนให้เป็นกลางทางธรรม คำของเจ้านั้นยังเลือนลอย
 ข้างเขาว่าได้ไปรับมา เห็นยืนยันหนักหนาไม่ระออย
 ฤถ้อยคำลำนวนก็เรียบร้อย ทั้งพี่ได้ใช้สอยให้เขาไป
 ฌายพระน้องยาว่าคนอื่น ห้ามตัวยังยืนเข้ามาไม่
 เถียงกันเปล่าเปล่าเอาอะไร ข้างเจ้าเป็นผู้ใหญ่จำ
 อคยอม ings หลับนอนให้สบายหายเจ็บหลัง อย่าคลุ้ม
 คลั่งดูไทยจะไม่ผอม อันอ้ายยักษ์คนไซโตเท่าพ้อม
 ะทุกข์ตรอมถึงมันไปทำไม ๑ ๑๒ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น นางเกสรสมุทราน้ำตาไหล กล่าว
 ถ้อยทอขบตักด้วยจิตใจ เด็ดกระอ่าได้พุดจากัน ออกเอ๋ย
 เอออะไรข้างหลังตา พิพากษาซึ่งแจ่งแย่งนั้น กระนั้น
 แผละควรเห็นว่าเป็นธรรม เข้ากันนี้กระไรจนไม่คิด
 สิ้นบุญวาสนาสินอาโลย จะอยู่ใใให้ระกำชำจิตร
 เป็นตายไม่เสียดายแก่ชีวิต ะสู้ตักตามองค์พระ
 หลานชาย ว่าปลางนางลูกจากแท่นที่ ฌวยดุขุขุตรีมา

ผืนผาย ไหนไหนก็ในจะวอควาย อย่าอยู่ให้ไ้

ชายเลขลกยา ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูษิตหัตถา จึงว่าพี่ไม่ให้
เจ้าโคลกลา อย่าโกรธาชกชกชกมือ แต่แม่ลูก
สองคนจะกันไป ยังเห็นงามแก่ใจอยู่แล้วฤฯ จะทำ
ให้ชาวเมืองเขาเลื่องฤฯ ไม่ควรถือโกรธพี่เช่นนั้นเลย
ซึ่งศักดิ์สินนั้นผิดพึงคิดได้ ขออโทยเสียเถิดณ้องเอ๋ย
แล้วว่าหลานสาวผู้ทรามเซย ไม่ห้ามมารดาเลยนึ
อย่างไร ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น นางเกสรสมณฑาแถมลงใจ อย่าห้าม
น้องเลยกระคงจะไป เห็นใจเสียแล้วทว่ารัก จะเอาไว้
ทำไมก็ขี้ขี้ ให้อัยยายชายหน้าพระทรงศักดิ์ ข้า
คนเมามัวมันช้วนัก พระอย่าพักทำปลอบให้ชอบใจ
ถ้าแม่มีพยานพระหลานขวัญ จะกันกันไปกว่า
จะตกโษษ มาข้อยุดคุดคร่าข้าไว้โษษ อโทยเคือง
ชกชกชกมือ ๑ ๖ คำ ๑

๐ นัองเอยนัองแก้ว จะไปให้ไว้แล้วจึงเจียวฎา
 ฆงหยดขยงปฤกษาหารอ ออย่าองออหนหันพนเพอน
 ท่อย่ารุงพรุงนิงจกลาไคล พระตามทรามไวยไปเพอน
 แล้วยองสังทหารพลเรอน เว่งเตรียมไพร่ในเคอน
 ประเคยวน ๆ ๕ คำ ๆ เกรจา

๐ เมอนัน ทั้งหกอัครคัมเหยี่ จึงทลทัก
 ภาคกาสามี จึงคิกคุดให้คักพระไป เมียเห็นกัลยา
 ยิงคัลมคั้ง พระจะพลอยตงตงไปข้างไหน จะพากัน
 บุกข่าเทยวหาใคร เมอมีใช้ลูกหลานว่านเควือ อัน
 เขตแคว้นไพร่ระหงตงทาน ล้วนยกษ์มารผีสาง
 ข้างเลือ มันจะมาขยกันสันเลือกเนื้อ เห็นไพร่พล
 ไม่เหลือมานคร พระมีห้ามปรามจะตามใจ เหมือน
 วยไปชมสวนเมือคราวก่อน จนยกษ์มาพาไปไค้ทุกข
 รอน ครวงนทจะจรเมียบหนักใจ ๆ ๘ คำ ๆ

๐ ปลมเอยปลมจิตร จึงแล้วพคคขนมาได้
 ทาไมที่ไทนนั้นคงบรวไลย อันบุญคุณเจ้าใช้ไม่

ล้มเลย แล้วทริศแก่นนิษฐานาริ ทิวพีไม่ไปแล้ว
 นิ่งเอ๋ย - พระอาลัยใจฉันหลังสั่งเปรย อย่าเตรียม
 พลเลยณเสนา ฯ ๕ คำ ฯ

๑ นำเอยนนำหัวรอ เช่นนกอกหนอพระเชษฐา
 อย่างไรอยู่ตมิตแต่ก่อนมา ทั้งหลับตาแล้วซ้ำฟัง
 คำเมีย ช่างไม่อัปยศอกตล แต่เขาขลุ่ยสัทย์ก็
 กลับเลียบ ต่อจะถูกระทำอย่าเอ๋ย จึงเอียงเงยไป
 ข้างคนพุกเท็จ เห็นสมเป่นกระษัตริย์สุริวงษ์ เคย
 ฃรงคสังครามไม่ขามเข็ท พระไทยกะโรกลักคัง
 เหล็กเพ็ชร ไม่เสกัจแล้วน้องจะขอลา ลูกเอ๋ย
 อย่าซ้ำมาจะไป ผิกชอขบวรไลยเลียบในย่า มายุดไวั
 ไยเล่าพระพี่ยา ช่มเหงจริงยิ่งกว่าเจ้าหัวใจ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ ขวัญเอ๋ยขวัญเข้า ทิวพีจะทิ้งเจ้าอย่าสงไสย
 ถึงมาทแมนชวนจะขบวรไลย คงจะไปเป่นเพื่อนนางเทวี
 แล้วมีสังหนาทขัญชา เหวยเหวยเสนาทังสี่ เร่งตรว
 เตรียมรพลมนตร ครองนุกจะไปจริงจริงแล้ว พระ

เหลียวสั่งมเหสีโสภา กับทกโอรสผู้กล้าแกล้ว
 เจ้าอย่าตามบิทราชคลาศแกล้ว อยู่รักษากรุงแก้ว
 เกิดลูกรัก ว่าพลางทางเสด็จเข้าที่ตรง แต่งองค์
 ออกจากก๊กก๊ก คาคตะกรรตลงยันต์ไปกันยักษ
 เอาแหวนถักพืรอกตลอกนิ้ว จับพระแสงคู่มือถืององ่า
 ถึงยักษมาเท่าไรก็ไม่หนี แล้วชวนสองกัลยานารี
 จรลี้จากปราสาทไชย ๗ ๓๐ คำ ๗ เสมอ

๑ ขนบนเกษรรัตน์ชัชวาลย์ ทวยหาญประนม
 บังคมไหว้ เสด็จทรงคชสารमारประไลย ทั้งสอง
 อรไทยนั้นทรงรถ โขลงจำเ้าแก่แสงานกลาง
 กำเนิดนางข้างในไปเกือบหมด ข้างประเทียบเวียงวัน
 เป็นหล่นลต ให้เคลื่อนทศโยธาคลาไคล ๗ ๕ คำ ๗ เชิด

๑ เทพเจ้าคลใจไพร่พล ทั้งช่วยย่อนหนทางให้
 แต่ขัญจามาเมืองสังขคีลย์ไชย ทางไกลสามวันเป็น
 วันเดียว กองหลวงลวงลุมรรคา แตนบรรพตภารา
 ย้าเปลี่ยว สุริยาเย็นพยับดับเดียว คิคเหลียวกลัวไภย

ในไพรวัน ^{๕๕}สั่งให้หัยคโยอิรพล ^{๕๕}เร่งแย่งคนตัดไม้
ตั้งค่ายมั่น ^{๕๕}ปลูกพลับพลาติดต่อกัน ^{๕๕}น่าที่ใคร
ไม่ทันโทษถึงตาย ๑ ๖ คำ ๑

๐ ^{๕๕}บัดนั้น ^{๕๕}เสนาอภิวรทัณฑ์แล้วผันผาย ^{๕๕}เกณฑ์กัน
วุ่นไปทั้งไพร่นาย ^{๕๕}ข้างตั้งค่ายข้างจับทำพลับพลา
๑ ๒ คำ ๑ เจริง

๐ ^{๕๕}เมื่อนั้น ^{๕๕}พระย่นยกนักเรศ ^{๕๕}เชษฐา ^{๕๕}จึงชวนสอง
แจ่มจันทร์กลยา ^{๕๕}ขึ้นสู่พลับพลา ^{๕๕}นาคกร ๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

๐ ^{๕๕}แล้วกำชยกำชา ^{๕๕}ซา ^{๕๕}เฝ้า ^{๕๕}พลเวลา ^{๕๕}เลื่อย ^{๕๕}เห็น ^{๕๕}ออย
อ่อน ^{๕๕}เกลือกจะมี ^{๕๕}โภย ^{๕๕}พาล ^{๕๕}มารา ^{๕๕}ญรอน ^{๕๕}อย่าเห็น ^{๕๕}แก่
หลับนอน ^{๕๕}จง ^{๕๕}ตรว ^{๕๕}จตรา ^{๕๕}ครัน ^{๕๕}ล่อง ^{๕๕}เข้า ^{๕๕}ปฐ ^{๕๕}ม ^{๕๕}ยาม ^{๕๕}ก็ ^{๕๕}ไส ^{๕๕}ยาค ^{๕๕}นี้
ด้วย ^{๕๕}น้อง ^{๕๕}นาง ^{๕๕}นุก ^{๕๕}ดา ^{๕๕}เส ^{๕๕}นหา ^{๕๕}พระ ^{๕๕}ตั้ง ^{๕๕}ใจ ^{๕๕}สว ^{๕๕}ค ^{๕๕}ม ^{๕๕}น ^{๕๕}ค ^{๕๕}ภา ^{๕๕}ว ^{๕๕}นา
จน ^{๕๕}นิ ^{๕๕}ท ^{๕๕}รา ^{๕๕}หล ^{๕๕}บ ^{๕๕}ไ ^{๕๕}หล ^{๕๕}ใน ^{๕๕}รา ^{๕๕}ท ^{๕๕}ริ ๑ ๔ คำ ๑ ตระ

^{๕๕}ธานี ^{๕๕}มา ^{๕๕}จะ ^{๕๕}กล ^{๕๕}่า ^{๕๕}ว ^{๕๕}ย ^{๕๕}ท ^{๕๕}ไป ^{๕๕}ถึง ^{๕๕}ท ^{๕๕}ำ ^{๕๕}ว ^{๕๕}ส ^{๕๕}ห ^{๕๕}ี ^{๕๕}ส ^{๕๕}ใน ^{๕๕}ย ^{๕๕}โก ^{๕๕}ล ^{๕๕}ี ^{๕๕}ย
ให้ ^{๕๕}ร ^{๕๕}อน ^{๕๕}อา ^{๕๕}ค ^{๕๕}นี้ ^{๕๕}น ^{๕๕}ก ^{๕๕}ง ^{๕๕}อ ^{๕๕}ค ^{๕๕}ค ^{๕๕}อิ ^{๕๕}จ ^{๕๕}ร ^{๕๕}ร ^{๕๕}ย ^{๕๕}อ ^{๕๕}ย ^{๕๕}า ^{๕๕}ง ^{๕๕}นี้ ^{๕๕}มี ^{๕๕}เค ^{๕๕}ย ^{๕๕}เป ^{๕๕}น
ก็ ^{๕๕}ร ^{๕๕}าย ^{๕๕}ไ ^{๕๕}ด ^{๕๕}หล ^{๕๕}่า ^{๕๕}จะ ^{๕๕}เก ^{๕๕}ก ^{๕๕}เห ^{๕๕}ต ^{๕๕}จึง ^{๕๕}ส ^{๕๕}อ ^{๕๕}ค ^{๕๕}ล ^{๕๕}่ ^{๕๕}อ ^{๕๕}ง ^{๕๕}ท ^{๕๕}ิ ^{๕๕}พ ^{๕๕}เน ^{๕๕}ท ^{๕๕}ร ^{๕๕}ล ^{๕๕}ง ^{๕๕}เก ^{๕๕}ต

เห็น สงสารสังข์ศิลป์ไชยไต่ย้ากเป็น มาตกแหว
 เคืองเข็ญเป็นเคราะห์กรรม นี้หากเทพเจ้าจอมผา
 เขาเมตตามาช่วยอุปถัมภ์ เห็นสิ้นเวรเวรชาติได้ทำ
 เราจำจะไปช่วยชีวิตไว้ ฯ ๒ คำ ฯ

๖๖ กิจแล้วมีเทวบรรหาร เรียกเทพบริวารน้อย
 ใหญ่ เหาะจากฟากฟ้าสุราไลย พร้อมไปด้วยเทวดาแล้ว
 ฯ ๒ คำ ฯ โคมเวียน

๖๗ ครั้นถึงเขาใหญ่ถึงใจจง อมรินทร์เหาะลงไป
 ในแหว อัมสังข์ศิลป์ไชยไต่ย้ากแล้วขึ้นตามปล่อง
 เปลวแก้วฤทธา ฯ ๒ คำ ฯ เหาะ

๖๘ วางองค์ลงเหนือยอดบรรพต เหนือทิพย์
 วินรคเกษา ลุยไต่ไปทั่วทั้งกายา พวงเทวานวดพัน
 ให้อยันเทา ฯ ๒ คำ ฯ รั้ว

๖๙ ที่เข็ญพวกหายฉิบถึงหีบทั้ง ทั้งรูปร่างงามยิ่ง
 ชนกว่าเก่า บ้างให้พรสอนสั่งบ้างหยอกเย้า แล้วอัม
 เจ้าพาเหาะไปเวียงไชย ฯ ๒ คำ ฯ เชิดฉิ่ง

๑ ครั้นถึงจึงลงยั้งแผ่นดิน อมรินทร์ชี้บอก
หนทางให้ แล้วสำแดงแผลงอิทธิฤทธิ์ไกร คืบไป
สถานพิมานฟ้า ๆ ๒ คำ ๆ เชือก

ทองข่อน เมื่อนั้น พระสังข์ศิลป์ไชยโอรสา
๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
ยรยาตรนาทกรเข้าภารา ทรงมาปรารงค์แก้วแววไว
๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เพลงช้า

๑ เมื่อนั้น สองพระชนนีศรีใส เหลือบเห็น
ลูกน้อยกอลอยใจ อรไทยไปรัยด้วยยินดี นางประทุมอุ้ม
องค์ขึ้นใส่คอก สรว่มกอดลูกรักกรรแสงศรี นางไกรสร
โคกคัลย์พันทวี สิงหราโคกถิ่นหนึ่งไป ๆ ๔ คำ ๆ โอด

๑ ครั้นค้อยคล้ายกำสรวลเค้ว่าหมอง พระมารดา
ทั้งสองก็ถามไถ่ ลูกเอ๋ยเกิดเช้ญเป็นอย่างไร จึงซ้ำ
ไปไม่ถึงธานี พเจ้าเอาพระขรรค์แลสังข์ศรี มาส่งให้
มารดาบังกรงศรี แล้วบอกว่พระอาวักขเจ้าน มาถึง
กลางพงพีแล้วหายไป ความแม่ทุกขร้อนอาวรณ์นัก
ครวญคร่ำรำรักเพียงคักไยย คิดว่าจอมขวัญแม่
บวรไลย เป็นไฉนฉนณลูกยา ๆ ๖ คำ ๆ

ไอ้ลาว ^๐ เมื่อนั้น พระสังข์โคกศิลาเป็นหนักหนา
 กรรแสงปลางทางทูลพระมารดา แต่ต้นจนมาถึง
 กลางดง ด้วยเซษฐาทิ้งหกเขาทำช้อ ลูกเซษ
 ธิอรักใคร่ไหลหลง มันพาชมเขาห้วยให้วงง
 แล้วผลัดตกลงในเหวรก เข็บซ้ำทั้งกายมีมวายนม
 ใต้ทักขันทพันทจะตรองตรก อันจะรอดมาได้นั้นไม่นึก
 แต่ครวญคร่ำว่ารกถึงมารดา เศษขบถญาของข้าใช้
 ึ่งร้อนอาค้นเจ้าใครครองษา อมรินทร์จากสถาน
 พیمانมา อ้อมข้าพาชนจากเหวนั้น ท่านเอนำอำมฤตย์
 มาใสโรจสรง แล้วช่วยพามาส่งถึงเขตรชัณฑ์ เป็น
 กรรมของลกเองมาตามทัน ทั้งพลัดพรากจากกัน
 กัษบิคร ตั้งแต่นั้นไปจะสิ้นทกข์ จะไต่ไปนผาศุก
 สโมสรว เห็นบิดาจะมารับคินนคร พระมารดรจง
 เชอลลกเถิดรา ๗ ๑๒ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น นางประทุมตอของค์โอรสา แม่
 กรวคน้ำเสียแล้วณแก้วตา จนสิ้นแต่ภักตราไม่ชอก

เราอยู่นึกว่าพอเอ๋ย ออย่าออกชื่อเขาเลยรำคาญหู
จะขึ้นไปไกลเคียงคนศัตรู มันจะกรูกันทำระยำยับ
ว่าพลงนางค้อยอ้อมประคอง ลูกจากแท่นทองเข้า
ห้องหับ วางองค์ลงบรรทมกอดประทับ จงนอน
หลับเสียเถิดอย่าพูดไป ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์อวารถนอนใจใหญ่ บรรทม
รำพึงคำนึงใน คิดจะใคร่ได้พบบิดร ครั้นจะรบชน
เข้าสู้ว่า ก็กลัวจะโกรธาไม่โอนอ่อน ให้รำสับรำสน
ทรนร้อน แต่นอนกลิ้งกลับไป ฯ ๕ คำ ฯ ตระ
จำปานารี

๑ ครนุ่รุ่งแสงสุริยาการ้อง พระตนจาก
แท่นทองผ่องใส เทวทาสอดสนมาคลไกร จะพาไป
ให้พบกับบิดา พระเว้าร้อนจิตรชุนฉุนเคี้ยว คิดจะใคร่
ไปเที่ยวประกาศข่าว จึงยังคมชนนินมูวาจา ลูกรัก
จะลาไปเล่นไพร ควันย้ายชายแสงทินกร จะรีบ
ร้อนกลับมายังกรุงใหญ่ ทำช้ออันพาทพรพิไร พระ
องค์จงไปรทให้ลูกไคลคลา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัณฑิตนั้น เสด็จนายพลคนชยนั้น พาพวก
พรานไพร่ใจฉกรรจ์ เทียวค้นค้นหาเนื้อในดงดำน ๗
๒ คำ ๗ เช็ด

๑ มาพบสัตว์จัตุบาทนานา มฤคาโคกระทิงวิ่ง
พล่าน เหลือขยไปเห็นองค์พระกุมาร งามโฉม
เปรียบปานกับเทวัญ แล้วจะเป็นพระสังข์กระมังหนา
ที่หายไปในไฟรสถ์ จำจะถามนามวงศ์พงษ์พันธุ์
ให้แม่มั่นตระหนักประจักษ์ใจ คิดพลางทางเดิน
เข้าไปหา จึงมีวาจาปราโธ เจ้าเด็กน้อยขึ้นมาแต่
แห่งใด ช่างกะไรแกลวกล้านากลวแทน บ้ากว้าง
ทางเปลี่ยวมาเที่ยวอยู่ แต่ลวนหมู่สิ่งสัตว์อดแน่น
อันถิ่นฐานประเทศเขตรแคว้น อยู่ทั่วแดนตำบลด
หนใด บิดุเรศชนนีพี่น้อง เป็นพวกพ้องสุริวงษ์
พงษ์ไหน พระโคมงามนามกรชื่อไร จึงบอกไป
ให้หมตอย่าปกั้น ๗ ๑๐ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระสังข์ศิลป์ไชยมิได้พริ้น จึงตอบ
 ว่า มงนจอของทองครัน มาถามถึงพงษ์พนธ์ปกเลอะเทอะ
 เองอกเงอพระขรรค์ชนล้าทภัย มันท่าน่าสยดศึะให้หวะ
 เหวอะ ทกอ้ายชาติข้าหน้าเคอะ นม่งเซอะเซิ่งมา
 แต่แห่งใด เองเร่งกลับไปเสียเด็ยวน อย่าเข้าช
 กนะหาละไม่ เขาว่าโดยคี่แล้วมิไป คันมือคันไม้
 จริงจริงเจียว ๆ ๖ คำ ๆ

๑ บัดนั้น เสน่โกรธาในตาเขี้ยว จึงว่าลก
 กะวีรตินิตเต็ยว มากราทเกร็ยวเอาผู้ใหญ่โตครัน
 เกรง ลันลมน่าต่อยสักร้อยโชค โยกชอกโข่ง
 โหยงโคงเฉง อย่าอ้างอวดฤทธิโกรกูไม่เกรง จะจับ
 เองไปถวายยังค้ายคุ แล้วชัยไพร่ไล่รูกยุกบัน กลัว
 มันท่าไมกัยไ้อ์หนู บ้างล้อมนำล้อมหลังพรั้งพรู
 บ้างกัเรียกเพื่อนมาช่วยกัน ๆ ๖ คำ ๆ เชิด

๑ เมื่อนั้น พระสังข์เคืองชุ่นหนหัน อ้ายพวกน
 จะมาให้ฆ่าฟัน น้ำใจมันเหยมชกยกยบน ใครเข้า

มากรันด้วยคันศร ลมนอนนิ่งจกลกไม่ขึ้น พระคัตต้อง
 ๕ คำ ๗ เชือก
 ๕ คำ ๗ เชือก

๑ บัคนั้น อำมาตย์ขอยข้าน้ำตาไหล ผด
 ลูกคูกกลานเข้าแอบไม้ ให้ยาวพาหนีไปมิได้ซ้ำ
 ๗ ๒ คำ ๗ เชือก

๑ ครันถึงค่ายหลวงไม่หน่วงหนัก ยังหอบฮัก
 ลนลานชานถลา ร้องทูลแกลงแจ้งกิจจา ครัน
 ชีวาไม่รอดคอง ซ้ำไปพวยเต็กน้อยในไพรวัน มือ
 ถือพระขรรค์กับศิลาศร ครันเข้าใกล้ไต่ถามนามกร
 มั่นอ้างอวดฤทธิรอนเข้ารบรุก พวกเราหลาย
 แทยม้วย ถูกด้วยคันศรลงนอนจก ต่างตะกาย
 เลือกสนชนซก มั่นไล่รุกขกษัตริย์มา ฤ
 ยักษ์คอกกระมังผดสังเกด ลูกนิตฤทธิเคชมนันหนัก
 หนา ทจะต่อสู้กับขญา ผ่านฟ้าระวังองค์ให้
 ๕ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกฤษณกลุ่กหนึ เอ๊ะตาย
 จริงจังแล้วครั้น ทรายยกขม้นแปลงมา งามเงา
 เอาชวตรมาทิ้งเสีย ที่ไหนเลยลูกเมียจะเห็นหน้า
 เพราะเจ้าเกสรสมณฑา พาพามาฆ่าเสียจริงแล้ว เมื่อนั้น
 มั่นเป็นยักษ์ขึ้นผไฟ ใครจะสู้มันได้ถนัดองแก้ว เห็นคง
 จะบรรลัยโดยนี้ไม่แคล้ว จะกลับไปเสียแล้วอย่าทานตก
 ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ขนิษฐาช่วยอุกยุดกัทธ นางพิโรธว่า
 ว่าสารพัด ทั้งถ้อยคำแถมเห็นขี้ให้เจ็บใจ ถ้วนอง
 เป็นหญิงขึงนึ่งฟัง ไม่ตั้งตั้งตนเด่นเป็นไฟไหม้
 พระเชอชวยประเสริฐลูกลีกร น้ำพระไทยขลาดจริง
 ยิ่งสัตว์ ยังไม่ทันถามไถ่ว่าไต่เห็นอ แต่ออกชื่อว่า
 เลือจะวิ่งหนี น้องเห็นว่ามีไซไฟริ คู่ท่วงที่จะเป็น
 สังข์ศิลาไซย แล้วเขื่อนภักตร์ซักถามเสนาพลัน
 เจ้าคนนั้นยังเล็กฤาเด็กใหญ่ สูงต่ำท่าชาวสักราวไร
 เห็นจะเป็นลูกไฟรฤาผู้คี่ ๑ ๘ คำ ๑

๑ บัดนั้น เสนาทุลสนองนางโฉมศรี อินกุมาร
 ท้าววานี เห็นที่จะเป็นหน่อกระษัตริย์ รูปโฉมโฉม
 พรรณนั้งามนัก ลม้ายองค์ทรงศักดิ์พระเชษฐา
 จะคราวกันกับหกกุมาร ชัดษาสี่สองสี่สามบี
 ถ้าใครขึ้นต้านต่ออรอุทธี เห็นไม่รอดชีวิตจริงคึกหนี
 ข้าจะขอล่วงนำไปธานี อย่าเข้าซ้ซกให้ช้ช้ให้ช้
 ฯ ๖ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางเกสรสมธมาไท้ฟังว่า จึงห้าม
 หม้ออำมาตย์เสนา ใครอย่าตนตระหนกตกใจ อัน
 กุมารนั้นหลานของข้าแน่ เทียงแต่มั่นคงไม่สงไสย
 ท่านช่วยนำมรคาพาไป ให้เราได้พบบานพระหลาน
 ชาย ขอเชิญภวโนยไปด้วยกัน อย่างกลัวตัวสิ้นมา
 ฝันผาย อนิจาัยังขึ้นต้นตะกาย ช่างไม่อายสาวสวรรค์
 กำเนิดใน ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระเชษฐายิ้มแห่งแกลลงไข วันนั้น
 แข้งขาเห็นข่าไป จะคลาไคลสุดที่จะเหยียบยั้น ไป

คุกก่อนให้แม่เถิกแม่เอ๊ย เจ้าเป็นคนคunningเคยกัยหลาน
ขวัญ พี่จะคอยอยู่นี่ไม่หนักัน สุปรรณไปเพื่อนชนน
ฯ ๕ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ขนิษฐาว่าคน่าขี้ดี ออกเอี่ยมมีแต่
กล่าทั้งตาขี ซ่างพาทักแก้ไขไปร้อยคั่ง กลัษจะใช้
ให้น้องนั้นผ่นผาย พระเป็นชายถอยหลังเหมือนตังกุง
สุพรรณพงเกิดชีล้านนวนลง จะใคร่แย่งให้ยุงเขินยับ
เชิญไปพอบเป็นเพื่อนอย่าเชื่อนชา ถ้าเกิดเหตุสัญญา
ให้ท้าวปรย เราจะแอบมองคอบอยู่ลับลับ แม้นมิใช่
จึงกลัษมาพลับพลา ฯ ๖ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูจักรวิธว่า จะไปก็ไปดี
แก้วตา แต่ขอให้ชาน์เดินกลาง เจ้าเป็นคนรู้จัก
มกั จึงเดินนำนำพิไปห่างห่าง แล้วลงจากพลับพลา
กับสองนาง ให้เสนน้าทางจรจรัด ฯ ๕ คำ ฯ เพลง

๐ บัดนั้น อำมาตย์ยังกลัวตัวสั้น พาลัดทะเลาะ
ไปในไพรวัน ครนถึงที่สำคัญคอบแอบคอบ จึงกระซิบ

ทูลนางพลาางเขม้น นั้นแน่แลเห็นไวไวอยู่ นี้แล้วฤา
 ไรณโฉมทรู จงดูให้แน่เถิดแม่คุณ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระเชษฐาคร้ามจิตรสติกวุ่น ถ้าฝัก
 องค์จงบอกพี่อายุญ จะได้หมั้นไปก่อนได้ช้อนตัว
 ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางเกสรสมณฑาให้ค้นหัว จึงว่า
 อะไรทั้งใจกลัว จะหนีตัวออกวิ่งทั้งกัน ว่าพลาาง
 นางลอบเขม้นมอง ดูท่านองเห็นเป็นพระหลานขวัญ
 แล้วเทวช้องให้สุพรรณ จงช่วยกันดูแลให้แน่ใจ
 ฯ ๔ คำ ฯ

๑ ต่างจำสำคัญได้มั่นคง ก็วิ่งตรงเข้าหาหาช้า
 ไม่ สรว่มสอตกอกของค์สังข์ศิลป์ไชย แล้วร้องให้
 ไม่เป็นสมประที ฯ ๒ คำ ฯ โศก

๑ ครั้นค้อยคลายวายโคกโคกกา จึงร้องเรียก
 เชษฐาเชิญมานี้ ประสพพบลูกแล้วควรวนนี้ ยังจะ
 วิวรช้อยู่ว่าไร ฯ ๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น ท้าวเสนาภุชฌยังสงไสย แต่ชยชัย
 ลัยพ่อไม่ไว้ใจ ถ้ามิใช่ลูกชายสืตายจริง พระชว
 เสนาในไปเพื่อนตัว เขาสิ้นหัวขคชขันยนิ่ง ทำลอบหลัง
 สั้งสอนวอนวิง เองอย่าทิ้งกุนะจะแทนคุณ ชนินยฐา
 ช้าเรียกเป็นหลายครั้ง ท้าวยังคร่ำมิจิตรคิดว่าอัน
 ถึงจะเป็นจะตายก็ตามบุญ ชักดาบขยบุนออกถือไว้
 ชนแขงฤไทยโคลคลา ออกจากพฤกษาสุ่มทุมใหญ่
 ปากบ่นบริกำทุกหายใจ ตรงไปยังที่พระน้องยา
 ๗ ๘ คำ ๗ เสมอ

๑) เมื่อนั้น พระสังข์ศิลป์ไชยโอรสา บังคมทูล
 ถามพระเจ้าอาว์ ผู้ชายที่มากด้วยนั้นใคร ๗ ๒ คำ ๗

๑) เมื่อนั้น นางเกสรสุมณฑาแกล้งไข นั้นคือบิทร
 ของเจ้าไช้ ตั้งใจมาหาพระลูกรัก ความเกรงฤทธิ
 พ่อเผ้าที่อลอย เค้นหย่อยพริ้นตัวกลวหนัก เจ้าจง
 ภิปรายทายทัก ให้รู้จักว่าลูกจะยินดี ๗ ๕ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระสังข์ปรึกษาราชเปรมเกษมศรี จึง
 บังคมปรึกษาแล้วพากัน ไคร่นมายน้อยเก้กั้ง ช่าง
 คนเด่นควสันตคุณจริง ทำที่ระวิ้งไม่เหลียวหลัง เมื่อ
 เป็นคนผูกไทยน้ำใจซึ้ง ฤาเซซังมาได้ไม่อายเลย
 รู้จักมักจี่ไคร่นมอ นำหัวร่อหนักหนาเจ้าข้าเฮ้ย
 พระแกล้งพูดจาว่าเปรี้ยบเปรย แล้วทำเป็นภักตร์
 เฉยไม่นำพา ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภุชฌไม่กังขา เห็นแม่นแท้
 ว่าพระลูกยา ความไสมนักเป็นพันนัก วิ่งเข้า
 สรว่มกอดแล้วกรรแสง พระสังข์เสแสร้งแกล้งทำ
 ผลัก ท้าวตรีพลอยของค้พระลูกรัก จึงฉีนภักตร์
 มาพูดกับบิดา พระแม่เจ้าเคยวนอยู่ที่ไหน พ่อตั้ง
 เนื้อตั้งใจออกมาหา ไทยพ่อผิดแล้วณแก้วตา ได้
 เห็นแก่บิดาม่าง้องอน ๑ ๒ คำ ๑

๑ ผ่านเขยผ่านเกล้า ความเก่าในจิตระงคึกก่อน
 ว่าลูกชั่วสารพัดศัตรูอน ให้ขี้จากนครทั้งมารดา ได้

ความทุกข์ทนเป็นพันไป ลูกอคคอยากยากไร้อยู่ในป่า
 ชีวิตลูกรอดเป็นตัวมา ก็เพราะพระมารดาบำรุงเลี้ยง
 เห็นเป็นชาติแล้วกับขีตริ แต่ชาติก่อนทำกรรมไว้แต่
 เทียง ไม่ควรภวในยะใกล้เคียง ใ้ว่าจะเก็ยง
 เลียงเป็นมารยา ๑ ๖ คำ ๑ เจะจา

ชาตรี

๐ ทวงเอยทวงจิตร ชื่อนั้นพ่อผิดเป็นหนักหนา
 เป็นเคราะห์เพราะเชื่ออ้ายโหรา ไม่ทันตรึกตราว่า
 ร้ายดี เขาชวนกันว่าชั่วก็กลัวไป จึงต้องจำใจให้
 ขี้หนี แต่รัญจนครวญหาทุกราตรี พ่อนี้มีใ้จะ
 ไม่รัก เจ้าเป็นสายโลหิตของบิดา เกิดในภาวา
 อาณาจักร ถึงจากไกลไม่ได้มาพุ่มพุก ก็คงเป็น
 ลูกรักร่วมฤไทย พ่ออุส่าห์มาง้อขอโทษ เจ้าจะ
 ไกรจะขงไปถึงไหน แก้วตาอย่าละห้อยน้อยใจ
 พ่อจะรัยกลับไปยังภาวา ๑ ๘ คำ ๑

ว่าธ

๐ พระเอยพระทรงธรรม ลูกไม่เคยสรรว่า
 พรรณว่า เมื่อขยไล่ไม่เลี้ยงพระมารดา ไพร่ฟ้า

พลเมืองก็เลื่องกา เทยวันจะมารักกลับไป ขวดย
 ภาไรจะมีอายเขาอีกกา ลูกกริ่งเกรงอันตรายเมือ
 ปลายมือ เพราะพระเชอถอทั้งหกนาง อันสอง
 มารตากับชาน เข้าไปอยู่บุรีระกิดขวาง เชิญเสด็จ
 คินนครอย่านอนค่าง หกนางจะคอยละห้อยใจ ตัวลูก
 นฤไม่ถอโทษ จะชิงโภจรพระบิตานันหาไม่ แต่
 หากเจียมตัวด้วยกลัวโทษ จะลื้ออยู่ยากไว้กับมารตร
 ฯ ๘ คำ ฯ

โอ้โลม

๑ แก้วเอ๋ยแก้วตา ฉลาดกว่าแคะไค้ นี้ใครสอน
 ฝากขอเคื่องชดัตครอน จะให้พ่อม้วยมรณเสียจริง
 จริง ซึ่งแต่หลังมเงาเฉาโลก ก็สารภาพโทษ
 เข้าทุกสิ่ง จงเมตตาบิครไ้ร้อนวึง ออย่าเกรงกริ่ง
 ฤไทยพิไรภ้อ จะเค็กเจ้าให้ครองอาณาจักร บารุง
 รักย์ก้าวแดนแทนพ่อ ไ้สืบวงษ์พงษ์เผ่าเหล่ากอ
 ไซ้จะพ่อลวงให้หลงรัก ว่าพลางทางถคเข้านั้งไ้ส

อุ้มลูกสายใจขึ้นใส่ตัก แล้วว่าแก่นนิษฐานงลักษณะ
เจ้าช่วยปล่อยหลานรักข้างเถิดรา ๑ ๘ คำ ๑

๑๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณฑาเสนาหา ยัมพลา
ทางตรัสแก่นักดา จงฟังคำอาวว่าอย่าถึงกัน ข้อผิด
บิตเรศไต้้องอน เจ้าจงอกโทษกรรม่อนนั้น จะชุน
เคื่องเขื่องนำอาวประกัน นางรำพรรณปล่อยขอยให้
ชอยใจ ๑ ๔ คำ ๑ เหวา

๑๑ เมื่อนั้น นางสพรรณเขาวออกพิศมัย ประนม
กรวอนถามสังข์ศิษฐ์ไชย เหตุไรพระพห็น้องมา
เคื่องเขื่องเป็นไฉนไม่บอกแจ้ง ทำให้เทียวแสง
กรรแสงหา บั้มบรรไลยในกลางพนาว่า แต่โคก
ครวญครำรำรัก แค้นทวยศรีสันมนเลียมและ เฝ้า
เกาะเกาะเกยพานหาญหัก เขาข่มเหงน้องยาหนัก
หนานัก จะทำสักเท่าไรไม่นำพา มีแต่เข็ช้ระกำ
คิดว่าจะไม่ไต่มาเห็นหน้า พระพห็น้องเมตตา จึง
แกล้งหนนองมาเสียบทงน ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระสังข์ตรัสตอบนางโลมศรี เจ้าว่า
 ไยฉนั้นณเทวี อย่าสงไสยว่าพี่แกล้งหนึ้นอง เป็นเหตุ
 ภัยทั้งหกเขาพาไป แกล้งผลักให้ตกเหวเปลวปล่อง
 แต่กำสรดโคกาน้ำตานอง คิดคณึงถึงน้องกับพระอาว
 ถ้ามั่นอินทรามิมาช่วย ก็เห็นจะมอกม้วยสังข์
 พระเล่าความแต่ต้นจนปลายมา เจ้าอย่ากินแครง
 แคลงใจ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น สามกษัตริย์ฟังว่าน้ำตาไหล
 ให้ส่งสารสั่งเวชเหตุไทย ก็ว่าโรโคกาขยับลัย ฯ
 ๒ คำ ฯ โอด

๑ ครั้นค้อยคล้ายวิโยคโคกเคว้า ต่างโลมเล่า
 รัยมิ่งสิ่งขวัญ องค์พระมิตาจึงว่าพลัน อันอายทั้งหก
 นั้นพอไม่ไว้ จะแก้แค้นแทนทำให้สาหัส ผูกมัด
 พันเสียไม่ปราไส จะฆ่าทั้งแม่มันตามกันไป เนื้อ
 ความนึ่งกไว้ต่อดังเมือง พอคิดส่งสารมารดาเจ้า
 มีโคกเคว้าทุกข์ตรอมผลอมเหลืออง จะแค้นอกหมก

มุ่นชุ่นเคื่อง ยังกระเคื่องกระค่างด้วยหมางใจ บิคา
 จะใคร่ไปขอโทษ ให้หายโกรธข้างพ่อเป็นข้อใหญ่
 จะใคร่รับกลับคืนเข้าเวียงไชย ทั้งทราวมไวยไกรสร
 สิงหรา ยังซัดสนจนใจด้วยไม่รู้ ว่าเขาอยู่ที่ไหน
 จะไปหา ขวัญเข้าเจ้าจึงได้เมตตา ช่วยชักพาพ่อ
 ไปให้พบกัน ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์สำรวจสรรพสัตว์ จึงสนอง
 บัญชาบิดาพลัน ซ้อนนั้นเป็นพระของลูกยา แต่จะไป
 เกยวันยังมีได้ ด้วยพระแม่หมางใจอยู่หนักหนา
 จงร้องขอผิดสักเวลา จะไปว่าวิงวอนให้อ่อนใจ แม้น
 สมคเนชำมารการบัย จะรับกลับมาแจ้งแถลงไข
 เชิญเสด็จคืนยังพลับพลาไพร ลูกจะลาไปประเดี๋ยวนี้
 ทูลพลาทางถวายอภิวาท แทขบชาติเรศเร่องศรี
 พระสังข์เสียบนิษฐานาริ ถัญชติลาองค์พระเจ้าอาว
 แล้วจับครื่องฤทธิลิตธิคคกิติ ย้ายภักตร์คลาไคล
 เข้าในป่า สำนกระษัตริย์แลตามจนสดตา แล้วชวน
 กันกลับมาพลับพลาพลัน ฯ ๓๐ คำ ฯ เชิด

จะมันคงขง โกรธกันทำไม ลูกยาจะใคร่ให้ตักกัน
 ไม่คิดสงสารข้ากำพร้าพ่อ มีแต่เขาหัวร่อเย้ยหยัน
 ลกทุกซัรอนนอนละเมอไม่เว้นวัน เห็นจะอาสัญเสีย
 เทียงแท้ นิจาเอี้ยแต่กำเนิดเกิดมา มิได้เห็น
 บิดาว่าหนุ่มแก่ ลูกไม่แกล้งว่าสารระแน พระแม่
 ทั้งสองจงตรองดู ๑ ๓๐ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น นางประทุมพวงเรืองให้เคื่องหุ ๑ ๓๑ คำ ๑
 เจ้ากรรมจะทำก นางขั้วสมทบทกลบความ ชนออก
 ซอขิตามันน่าดี เออนี้ใครใช้ให้ไต่ถาม เผ่าจู้จิม
 พวงแม่ห้ามขวาม ไม่มีความยำเียงเกรงกลัว ๑

๑ คำ ๑
 ๐ เมื่อนั้น พระสังขพวงแถดลงแกล้งยมหัว ๑ ๓๒ คำ ๑
 เพราะกรรมมาถึงตัว พเอิญให้ลิมกลัวพระมารดา
 ช่งโทษลกผิดพลั้งคร้งน จะทำโผยโผยตักก็ไม่ว่า
 แต่ขอให้ชนนมีเมตตา พ่อมาแล้วตเค็ยด้วยกัน
 สิงหราวพลอยว่าแม่ทั้งสอง คำน้องว่าจริงจงผ่อนผัน

อย่าถือซึ่งถือโกรธคุณโทษทัณฑ์ ก็กันเสียเดียดกษ
 บิภา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางประทุมกรวีโรธโอรสา จึงว่า
 สังข์ศิลป์ไชยไอ้สิงหรา ใครสั่งสอนมาฤาว่าไร มิให้
 พดเรองนงกมพง ไม่ดีเสียมั่งหาจำไม่ ว่าพลาถนางยุค
 ด้วไว้ ผูกมือเข้าไต้ลวขไม้ดี ฯ ๔ คำ ฯ เจจจ

๑ เมื่อนั้น นวลนางไกรสรโลมศรี เห็นลูก
 ทั้งสองร้องเต็มที ปรานีนางทลขอโทษกร แกะเชือก
 แล้วพามาซักถาม เนื่อความทั้งนี้ใครสั่งสอน ฤาไป
 ประสยพยบิคร จึงเฝ้ามาวิงวอนพระมารดา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์เหล็กขวยช่ายแลขวา เห็นพระ
 แม่อยู่ไกลไม่ตามมา จึงบอกแจ้งกิจจาสารพัน วันนั้น
 ลูกลามารดาไป พยพ้อที่ในไพร่สนธ์ ทั้งสุพรรณ
 พระอ้าวมาก้วยกัน เล่าความเต็มนั้นให้ลูกฟัง แล้ว
 ว่าจะมาง้อขอโทษ ไม่ซึ่งโกรธพระแม่เหมือนแต่หลัง
 เชิญสององค์คงคืนไปครองวัง พระตรัสสั่งให้ขามา

วิงวอน ถ้า मैं ชนนี้ไม่ก็ด้วย ให้ลูกช่วยว่ากล่าว
แม่ไกรสร แม่อย่าเคืองขัดศัตรอน จงช่วยกัน
อ้อนวอนพระมารดา ฯ ๘ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางไกรสรได้ฟังไม่กังขา หุนหัน
โมโหโกรธา ทวาดว่าศัตรสังข์ศิลป์ไชย ไปคบคิด
กับพ่อมาก่อความ ทุมนงามทั้งห้าไร่ ชอบแต่
ที่ซ้ำให้หน้าใจ แล้วกลับไปทูลนางประทุมมา สุนก
จริงแล้วขาน่าหวัร้อ ลุกไปพบพ่อที่ในป่า วิงวอนสอน
ให้มาพุดา เมื่อกะนั้นจะว่าประการใด ฯ ๖ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางประทุมเคืองขัดอัชฌาไศรย
น้อยฤาถมลินสังข์ศิลป์ไชย ชอบใจทั้งอายสิงห
มิเสียที่ที่เกิดในอทร เพื่อนเจี้ยเพื่อนรอนด้วยหนักหนา
สั่งสอนเท่าไรไม่นำพา . เกิดอย่าเลี้ยงคมันสืบไป
ว่าพลางอย่างเขื่องเข้าในที ตามมาจะตีไม่ปราไป
ให้นางไกรสรหาไม้ วางไว้บนแท่นท่าโกรธา ฯ
๖ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระสังข์ขึ้นช้อยค้อยพุดกบั้ษะษฐา
 จะทำกะไรก็พิสังหระ พระมารดาเคองชิตติครอนเรา
 จำจะไปวิงวอนผ่อนผัน ถึงครันก็จะทำอย่างไรเล่า
 ผิดชอยสองคนเราทนเอา แลวงม็อกันเข้าเมียงมอง
 เห็นไม้เรียวเสียวจิตรคิตพรัน เกียจกันมิใคร่เข้าใน
 ห้อง แสงใจเต็มทึงพนอง ค้อยอย่างย่องกัมกราน
 คลานมา นังวิมแทนสุวรรณบรรจจฐรณ เห็นมารดร
 เมินอยู่ไม่คหน้า จึงจับพิค้อยงานให้มารดา แล่วอน
 ว่าพาทพรพไร พระแม่เจ้าประคองของลูกแก้ว ไม่ค
 ทัวยพ่อแล้วฤาไฉน ลูกเป็นกำพร้าน่าอาใจ นานไป
 เขาจะภาออกอออง ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น นางประทมพิโรธโกรธขิง จึงว่า
 น้อยฤาช่างคองตง ถูกตทหนงแลวมพง ชนจะเผา
 อ้อยอองวิงวอน นเนอแทเตอนค่อนไต้สันหลัง ยิงห้าม
 ยิงว่าน่าชิงชัง จะให้ค้อกกระมังสังข์คิลย์ไซย ฯ

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระกมารพ้องร้องไห้ แล้วแกล้ง
 ปรุกษากันทันใด พระชนนีมีไคเมตตา ตัวเราเคยวน
 ไม้มีพ่อ ก็เป็นข้ออ้อยายชายหน้า ตายเสียเห็น
 จะสิ้นนินทา อยู่ไปไพร่ฟ้าจะเลื่องภา ว่าพลางทาง
 ชักพระขรรค์แก้ว จะเชือกคอเสียแล้วให้ลิบข้อ
 สิ้นหรวดว่าเชือกที่ผูกมือ จะบนชนบนขอผูกคอตาย ฯ
 ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น สองนางตัวสั้นขวัญหาย ต่างเข้า
 สรว่มสอตกอกตลกชาย น้อยฤาใจร้ายใช้พอกติ ว่า
 พलगนางยกพระขรรค์ไว้ สิ้นชีศิลป์ไซ้ทำว่าอย่า
 จี้ นางกลัวลูกจะตายวายชีวิ จึงว่าแม่จะค้ด้วย
 บิภา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์วางพระขรรค์หรรษา ก้ม
 เกลากรายกรานมารดา พุดจาแก้ไขในทำนอง ลูก
 จะรับบิดามาบริ ให้พยกัยชนนีทั้งสอง แต่จะแต่ง
 บ้านเมืองให้เรอรรอง ค้วยฤทธิของลูกน้อยในพวงน

ว่าปลาทองชยัคเข้าใกล้ นิ่งนวก^๕พ่นให้นางโฉมศรี
สิงหาโขก^๕คพิทวิ พุดจาพาทักันไปปลาทอง ๑๖ คำ ๑
เจรร่า

๑ ครัน^๕คาว^๕เคอน^๕เลอน^๕ลั๊ยะ^๕เมมา สุรียารุง^๕แจ้ง
แสงสว่าง พระสังข์^๕ขึง^๕คมา^๕ลา^๕อง^๕นาง แล้วทรงคร
มาก^๕ลา^๕ง^๕เก^๕ย^๕ชา^๕ลา ๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

๑ ึง^๕ทง^๕จิ^๕ท^๕ร^๕พ^๕ค^๕ฐ^๕าน^๕เล^๕ย^๕ง^๕ศ^๕ร ขอ^๕ง^๕ร^๕อน^๕ถ^๕
คาว^๕ท^๕ง^๕ษา ให้^๕ท้าว^๕ส^๕ห^๕ล^๕ไ^๕น^๕ย^๕น^๕า^๕เท^๕ว มา^๕ช^๕ว^๕ย^๕ช^๕
ต^๕ก^๕แ^๕ต^๕ง^๕พ^๕ร^๕เว^๕ย^๕ง^๕ไ^๕ช^๕ย เล^๕ย^๕ง^๕พ^๕ล^๕า^๕ง^๕ท^๕า^๕ง^๕ช^๕น^๕น^๕ค^๕ิล^๕ย^๕
พ^๕า^๕ท^๕ิน^๕ก^๕ม^๕ป^๕น^๕า^๕ท^๕ห^๕ว^๕า^๕ค^๕ไ^๕ห^๕ว ผ^๕า^๕ค^๕แ^๕ล^๕ง^๕ไป^๕พ^๕ล^๕ัน^๕ท^๕ัน^๕ไ^๕ค
ส^๕ท^๕าน^๕ถ^๕ิง^๕ต^๕ร^๕ง^๕ย^๕ไ^๕ต^๕ร^๕ค^๕ว^๕ย^๕ถ^๕ุ^๕ท^๕า ๑ ๕ คำ ๑ เช^๕ิด^๕ฉ^๕ิง

๑ มา^๕จะ^๕ก^๕ล^๕่า^๕ว^๕ท^๕ไป ถึง^๕ท้าว^๕ส^๕ห^๕ล^๕ไ^๕น^๕ย^๕น^๕า^๕ถ^๕
เส^๕ก^๕์^๕จ^๕อ^๕อ^๕ก^๕ฝ^๕ุง^๕เท^๕พ^๕เท^๕ว ย^๕ิง^๕น^๕่า^๕ล^๕ิง^๕ห^๕ม^๕ย^๕ช^๕ร^๕ไ^๕ช^๕ย ไ^๕ด้^๕ย^๕ิน
เล^๕ย^๕ง^๕ส^๕ัน^๕น^๕คร^๕ัน^๕ค^๕ร^๕ก อ^๕ม^๕ร^๕ิน^๕ท^๕ร^๕เ^๕ง^๕น^๕ัก^๕ส^๕ง^๕ไ^๕ช^๕ย ึง^๕ล^๕่อ^๕ง^๕
ท^๕ิ^๕พ^๕เน^๕ต^๕ร^๕ลง^๕ไป เห็น^๕พ^๕ร^๕ะ^๕สัง^๕ข์^๕ค^๕ิล^๕ย^๕ไ^๕ช^๕ย^๕อัน^๕เ^๕ว^๕เ^๕อง^๕ถ^๕ุ^๕ท^๕ิ^๕
จะ^๕จ^๕ก^๕แ^๕ง^๕แ^๕ต^๕ง^๕ท^๕พ^๕ร^๕น^๕ค^๕ร ึง^๕แ^๕ล^๕ง^๕ศ^๕ร^๕มา^๕ให้^๕เ^๕ว^๕แ^๕ง^๕จ^๕ิ^๕ท^๕

จำระลงไปช่วยนฤมิตร ให้ส่มคิดพระสังข์ครึ่ง ๑

๒ คำ ๑

๑ ๐ คิดพลางทางชวนสังข์จิตรว ทั้งสร้างค่านางฟ้า
ทุกวษา^๑ พร้อมเทพเทวัญจันทร์ พากันจรล็ดลงมา ๑

๒ คำ ๑ โคมเวียน

๑ ๐ ครันถึงจึงเรียกสังข์ศิษฐ์ไชย มาพูดจาปราไส
หรรษา เราะจะช่วยจัทแจ่งแต่งภาว ให้ส่มตั้ง
จินคาอ่ยาร้อนใจ ตัวเจ้าเล่าก็รู้จักงาม คอยคิเตียน
เอาตามอชฌมาไศรบ ว่าพลางทางขนิบนเกยไชย
สหัสไนยนฤมิตรด้วยฤทธา ๑ ๔ คำ ๑ ตระ

๑ ๐ เป็นปราสาทราชฐานบ้านช่อง เรืองรอง
ล้วนแก้วแววเวหา มีกำแพงสามชั้นเป็นหลั่นมา
เทวเฝ้าประตูอยู่ทุกชั้น แถวถนนหนทางวโหฐาน
นางฟ้านั่งร้านเป็นหลั่นหลั่น ชายสิ้นค้ำผ้าผ่อนแพร
พวัน ทั้งรูปโฉมโฉมพรวนพิงใจ นำพระลาน
ล้วนแก้วผลึกลาต แลปลาทกลนเลื่อมคังน้ำไหล

แล้วจิตเป็นสาวสรวรค์กำนัดใน คอยช่วงใช้ที่ปรางค์
 ปราสาททอง นางสัจจิราสาธาตา อยู่ด้วยประทุมมา
 ท์ในห้อง จึงบอกสังข์ศิลป์ไชยตั้งใจบอง การของเจ้า
 เสรีจทั้งภารา ฯ ๘ คำ ฯ เจริญ

รำบ ๕
 ๑ เมื่อนั้น พระสังข์บังคมด้วยหรรษา จึงทูล
 ว่าข้าน้อยจะขอลา ออกไปรัยบิฑามาวังใน ว่าพลาง
 จิตแจ่มแจ้งองค์ • สอดทรงเครื่องทิพย์สักใด จัยคร
 พระชรรค์อันเกรียงไกร รัยไปที่ประทับพลับพลา
 ฯ ๕ คำ ฯ เจริญ

๑ ครั้นถึงจึงตรงเข้าในห้อง บังคมสองภรรยาด้วย
 หรรษา ปราสไสสุพรรณกัลยา พุคชาสรวลสันต์
 สำราญใจ ฯ ๒ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น พระบิดายินดีจะมีไเหน กอดจูบ
 ลูบหลังสังข์ศิลป์ไชย ออย่าเพื่อพุดอื่นไปเลยลูกรัก
 เจ้าเข้าไปใต้การบังญาเปล่า จึงเล่าความไปให้
 ประจักษ์ มารดาบังพิโรธโกรธขงนัก ฤาตุกรัก
 วิงวอนค้อยอ่อนใจ ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์ทูลแจ้งแถลงไข เมื่อลูก
 บอกออกนามภวไฉน แม่ไกรธนะโรหาไม่เรียว
 ห้ามมิให้ว่าข้าชนว่า ท่านหวนช้ายบายชวาจนชาเขี้ยว
 แล้วจับลูกผูกมือด้วยเชือกเกลียว ซักคัพพณเกรียว
 เกรียวไม่เกรงกลัว แม่ไกรสรวอนขอโทษไว้ แก้มือ
 เสียได้ค้อยยังชั่ว ลูกแถลงตำมารยาจะฆ่าตัว พระ
 แม่กลัวจะตายมายุคไว้ ลูกเสแสร้งแถลงทำสัตย์
 สืบสังขัตจะหนีออกให้ไว้ พระแม่ตระหนกตกใจ รัย
 ไว้ว่าจะคิดด้วยบิดา ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูมิจำรัสว่า ช่างไม่
 ย่อท้อพอนนา น้อยฤาแข่งชายังเป็นแนว แล้ว
 หยิบพานหมากมากันหาไฟล ฝนทารอยไม้ให้ลูก
 แก้ว กอดจูบลูบไล้ไม่รู้แล้ว ผ่องแผ้วพระไทย
 ทรงธรรม์ พलगเดือนลูกยาชำไยเล่า จงพาพ่อ
 เข้าไปเขตรชฌันท์ จะได้พบบารดาพดจากัน ัง้องอน
 ผ่อนผันให้เต็มที แล้วส่งพระน้องกับนันทดา เจ้าจง

อยู่พลับพลาทั้งสองศรี ว่าพลางข้างเียงจรถ มาเข้า
 ทศารัษระสรงน้ำ ๗ ๘ คำ ๗ เสมอ

โหม

๐ ลุบไล้คน์ป่นปรอง หมายถึงให้หอมพุ่งไป
 ยังก่ำ นุ่งผ้ายกทองทองซ้ำ คาคเข้มขัดทองคำ
 ชุ่มพูนท ฆลขององค์ทรงเครื่องเรืออร่าม พิศุคตัว
 งามทั้งเทพยตร สอดทรงอำมรงค์เรือนครุฑ กลัวจะ
 หลุดเลือกใส่ที่ไค่นิว ทรงมงกุฎเก็จเพ็ชรกระจำง
 ผูกสายรัตคางนหน้านิ้ว หยิบกระจกมาล่องล่อง
 เล่นคิว เคกสผงผัดผิวภักตรา ๗ ๖ คำ ๗

ร้าย

๐ ครน้เสด็จเสด็จบูรยาตร ดำเนินนาตกรกราย
 ซ้ายขวา ยนยังสังได้ยสุมณฑา แล้วชวนพระลูกยา
 คลาไคล ๗ ๒ คำ ๗ เพลง

เพลงกระบอก

๐ ครนถึงเห็นเมืองเรืออร่าม ล้วนแก้วเก้
 งามามสุกใส ท้าวนักตระหนกตกใจ เขอเมืองอะไ
 ่น้ลูกรัก ปรางค์มาศราชฐานแต่ลวันแก้ว ปลาย

แล้วแลดูไม่รู้จัก พ่อเห็นต่อจะเป็นเมืองยักษ กัลย
เกิดลกรักก่อย่าอยู่นาน ๗ ๕ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น พระสังขิมพลาตทางว่าชาน เมือง
นี้ไม่มียักษมาร โนนปราสาทราชฐานพระมารดา
เชิญเสด็จเข้าไปในวัง อัยารอรั้งอยู่เลยฟังลกว่า
สารพัดไฟริไม่มีมา พระบิคาอย่าประหวั่นพรั่นใจ
๗ ๕ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภุชยังสงไสย เอาสัญญาว่า
แก่สังขศิลาไชย ฌวยกะไว้อ่าวังตั้งบิคา ว่าพลาต
ข้างเขืองจรวรล ถึงประตูเทวัญอยู่รักษา ท้าวเขม้น
เห็นเทพเทวา ตกประหมาเหลียวแลลนลาน ผินหน้า
มาคิคลกชาย คุกเห็นเจ้านายไม่บอกชาน แล้ว
ทรุดนั่งคั่งท่าระกรายกราน พระกุมารฌวยคฤคยอม
ไว้ แล้วว่าเขาเหล่านนายประตู เอออะไรไม่คฤคยอม
นั่งไหว ว่าพลาตทางพากันคล่าไคล เข้าไปถึง
ประตูชั้นกลาง ๗ ๘ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น เทวาเผ่าประตออยู่สองข้าง แกล้ง
 แผลงฤทธาถองาข้าง กัดต่างที่อนอ้อยอวยใจ แล
 เห็นพระยาหน้าตาคน ยมพลาถ่างย่นอ้อยให้ แล้ว
 ว่าท้าวมาแต่ทางไกล กินแล้วจึงไปให้สำราญ ท้าว
 กัดไม่ออกบอกลูกน้อย เอออ้อยอะไรจึงไม่หวาน
 สังข์ศิลป์ไชยว่าน่ารำคาญ . อ้อยตาลอะไรที่ไหนมี
 งาข้างทั้งอันไม่เห็นฤา ยังจะถือไว้ได้ไม่ยั้งดี ว่าพลาถ
 ทางพารล มาถึงที่ปรการกั้นชั้นใน ๗ ๘ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น เทวัญซึ่งอยู่ประตูใหญ่ ถือเพชร
 เกิร์ตกินสยายใจ เห็นท้าวเข้ามาใกล้ก็แยมยม
 แล้วว่าไปไหนมาพระยาพิศุคท่วงที่โคกเคว้าเหงา
 หงิม น้แน่ชาข้าให้ลูกทิม ลองชิมคัสักน้อย
 ออ้อยนัก ท้าวกัดไม่ออกบอกว้าแวง ทิมทิมแห้ง
 เคยมั่นกลัวพนัก ว่าพลาถทางย่นให้ลูกรัก เจ้า
 ลองคัสักสองสามเม็ด พระสังข์ยมพลาถทางว่า เมอ
 ตะกักตงายังไม่เข็ด เคียวจะช้ำมากินเพชร เขียว
 เสด็จไปเถิดอย่าหยุดเลย ๗ ๘ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระพิศาหน้าเกษเกล้า้งเขื่อนเฉย
ไต่ยีนเขาหัวเราะเขาเยยัย ยิงชวยเขินเดินเลยรียมา
ฯ ๒ คำ ฯ

ชมตลาด ๔

๑ ดงทองตลาดใหญ่ใกล้วัง เห็นนางนั่งร้าน
รายทั้งซ้ายขวา รูปโฉมโฉมพรรณเพียงขวัญตา
พิศผ่าน่งห่มก็สมตัว ชายล้วนแก้วแหวนเงินทอง
สิ่งของอย่างทีไม่มีชัว เห็นรูปเขางามงามให้คร้าม
กลัว ก้มตัวดำเนินเดินไป ผูกนางแม่ค้ำกริ่ง
หยอก น้พระยาบ้านนอกจะไปไหน แวะมานั่งเล่น
ก่อนเป็นไร ตักนึ่งเสี้ยไต้ไม่พาท นางหงจงร้อง
เรือกหา ชออะโรฤาชาพระยาพิ ทั้งแพรทั้งผา
ของขาม ล้วนตักตักเล่นก็เป็นไร ลางนางข้างบอก
ชายแหวน มาชอเพ็ชรวังแดนให้เมียได้ ตักเกล้า้ง
เดินเลยเฉยไป พलगเข้าใกล้ขมมอยยอก นาง
หงจงถามว่านฤา ทชอพระยาเสนาภุ ท้าว
สยคมีอนางพलगรียรุด เดินสคคร้านรวงเขาร้าไป
ฯ ๑๒ คำ ฯ เจริญ

พิศวงหลงไหลด้วยแสงแก้ว พระลูกรักตกเตือนให้
คลาศแคล้ว ไปตามแนวถนนในวัง ฯ ๖ คำ ฯ เสมอ

๑ ครั้นถึงปราสาทแก้วแววไว สาวสวรรค์กำนัล
ในอยู่พร้อมพรั่ง เห็นสามนางนฤมลบนบัลลังก์ ท้าว
ตึงทาคเป็นครุ่พัก แต่ละองค์ทรงโฉมมิใช่ชั่ว แปลก
เมียขของตัวไม่รู้จัก เหลียวหน้ามากระชิบตามลูกรัก
ประหลาดนักมารดาเจ้าองค์ใด ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์ฟังคำห้ายอกใช้ เห็นพ่อ
แลเปล่าไม่เข้าใจ แกล้งเดินเข้าไปมิได้ช้า ชน
นึ่งบนเตียงเคียงพระแม่ แล้วแลดูพ่อพยักหน้า
แลรังทำแยมั้สรวลชวนพูดจา จะให้พระบิดาแจ้งใจ
 ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกุญยังสงไสย เข้ามา
นั่งแอบหลังสังข์ศิลป์ไชย คุไม่ตระหนักประจักษ์ตา
จึงถามเป็นแบายคายปรายเปรย คนไหนแม่เจ้าเข็
เมียของข้า องค์นั้นฤๅองค์นี้เจ้าพอ ฝ่าตามมาหา
จงปรานี ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางสุชาดาว่าขัตติ ไม่เคยพบเคย
เห็นเช่นนั้น เข้ามาได้ไล่ชไล่เสียทุกคน กลางวัน
แสกแสกว่าแปลกหน้า ตูเป็นครู่หตาไม่เห็นหน
ญาว่าถูกเส้นที่เล่หักกล ฤทธิเศษเวทมนต์เข้าจับตา
ฯ & คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ท้าวเสนากุญพุดแก้หน้า ข้าไม่
มีโมโหโกรธา ตามแต่เจ้าจะว่าเกิดเทวี จะขอ
ถามแม่แต่ตามข้อ ทัวเจ้าแลฤาเป็นเมียพี่ อย่า
ถือโกรธโกรธาให้ชาติ บอกกันคิดเกิดแม่คุณ
ฯ & คำ ฯ เจริญ

๐ เมื่อนั้น นางสุชาดาเห็นว้าวุ่น จึงว่าข้าไม่รู้จัก
มักคุ้น อย่าแม่เจ้าแม่คุณเข้ามาเลย ลูกเมียอยู่
ไหนไม่ไปหา ช่างโดนเตาเข้ามาทำหน้าที่เฉย ว่า
พลางหัวเราะเยาะเย้ย เจ้าข้าเอ๋ยท้าวเธอแก้แล้ว
ฯ & คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภุชงค์ยืนสติ จึงว่ากับพระสังข์
เจ้าข้างรี มานั่งนิ่งมียอทำไม ไหนว่าแม่นัดให้
มาหา คิดว่าคนนี้ก็มิใช่ ขึ้นอยู่ที่นั่นจะมีโทษ พาพ่อ
กลับไปเสียพลับพลา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์นั่งมออยู่ในหน้า จึงค่อย
ค่อยสกลิตยิกา พลาถกระซิบบอกว่พระอย่างกลัว แล้ว
ผินหน้ากราบกรานพระมารดร ออย่าเคืองชกัตถ์วอน
เลยทลหัว พ่อข้าเสงี่ยมเจียมตัว ย่าเขงเกรงกลัว
นสกลใจ ควรวฤพระองค์ไม่สงสาร ยังจะทำทรมาน
ไปถึงไหน แกล้งพุดจาพาทพรพรุไร พลาถพยกหน้า
ให้พระยิกา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภุชงค์ไม่กังขา รู้เห็นว่า
นางประทุมมา จึงพุดจาโชนอ่อนวอนวิง อนินจาเจ้า
ประทมของผิวเอียบ มาเชอนเฉยผินหลังนั่งนิ่ง เมื่อ
ตระกัฟแปลกเจ้าจริงจริง ค้วยงามยิ่งกว่าเก่าเป้นเท่าไร
อันโทษตัวผวนคนนั้นลนพิน เพราะเชอคนยุยงหลงไหล

เจ้าจงเงือกตงคอกใจ อย่าได้ถือโกรธคนโทษทัณฑ์
 ยักคนพวกกลับมารบเจ้า จงคืนเข้านเวคั้นเขตรชัณฑ์
 อีกคนชั่วตัวร้ายเหล่านั้น ทั้งเจ็ดชั่วโคตรมันจะบรรลัย ๗

๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น นางประทุมเทวีศรีไล ฟังข่าว
 เธอว่าน่าอาลัย ค่อยเหือดหายคลายใจที่โกรธา
 ครั้นจะพาทักด้วย นกสเทินเขินช่วยชายหน้า แกล้ง
 ผินหลังนั่งนิ่งไม่พุดจา วอนว่าเท่าไรไม่ไยดี ๗

๙ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น นางสจิตราमारศรี เห็นนางไม่
 พุดจากยัสสามิ จึงพาทักแทนไปตั้งใจจง แน่ชาห่มอม
 พ้อสังข์ศิลป์ไชย เปนกะไรชอนรักไหลดหลง เชื้อ
 ถอยฟังคำเขายบง พระองค์ไม่พิจารณา ลูกของ
 ใครม้อยู่ที่ไหน เหมือนสังข์ศิลป์ไชยโอรสา ครสังข์
 พระขรรค์อันศักดิ์ สำหรับมอดถือมาแต่ในครรรักษ์
 ยังเชื่อกำเข่าว่าเป็นกาล ชับหนี่เสียจากเขตรชัณฑ์

นี้ก็คิดแล้วฤาพระทรงธรรม จึงงกนตามมาถึง
ข่าไม้ นี้นหากว่าเห็นแก่ลูกแก้ว หาไม้แล้วพระองค์
อย่าสงไสย ถ้าทีหลังยังเป้นเช่นนั้นไป จะสัญญาว่า
กระไรเร่งว่ามา ฯ ๓๐ คำ ฯ เจริญ

๐ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกัทรธรรษา ให้ถ้อยข่า
คำมั่นสัญญา ทีหลังข่าไม้เป้นเช่นนั้น ถึงนาง
ฉีกปลั่งอย่างไร จะเงือกคอกใจไม่หนั้น อันถ้อยคำ
คนอนล็กหม่นพิน พิไม่เชอถอมันจนบรรโไลย ฯ

๕ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางสุชาดาว่าพอจะฟังไต่ คำท้าว
คราวนเห็นจริงใจ ลองเชอเธอไว้ตุล็กที หากว่า
ถ้าแม้นไม่เหมือนปาก จะไปพรากมิให้อยู่ด้วย
โฉมศรี ถึงตามมากก็ไม่ไยดี ทนยกโทษเสีย
ล็กคราว ว่าพลางทางชวนกันสรวลสันต์ แล้วเรียก
นางกำนัลสาวสาว จึงจัดแจงแต่งเครื่องทงหวานคาว
มาให้ท้าวเสวยล็กเวลา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภานุณาถา เสวยเครื่อง
 เอมโสมโสมโภชณา ล้วนทิพโสมสาชอยใจ ชมว่าอร่อยคิ
 มีรศมีอ เจ้าประทุมทำฎาใครทำให้ ยิ่งกินยิ่งอยาก
 มากไป ช่างกะไรเข้าของไม่พรวงตา นึกสงไสย
 จิตรนิคปลาท ขัตสมมาธิเสวยไม่เงยหน้า จนก้มไม่ลง
 ทรงกายา ท้าวยังย่นว่าไม่อิมใจ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระสังข์เตือนว่าอิมมาไครย แต่
 เขาเขาเท่านั้นเกิดเป็นไร ออย่าให้เหลือขนาดมาตรา
 ยังไม่เคยเสวยของเช่นนั้น พระนางวิจะฟังฟังลูกว่า
 ทูลพลางทางเอาเครื่องมา พระบิดาควยคตยคแย่งไว้
 หยิบของใส่โสมชูโกรรลुकน้อย ยังไม่อิมสักน้อย
 เอาไปไหน ตูเกิดยิ่งว่ายิ่งคร่าไป พ่อไหวแล้ว
 วางลงคคิ ฯ ๖ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น นางประทุมร้องว่าน่ายขัตติ ไกรสรเอช
 จงคพระภูมิ กิริยาพาทีกะไรเลย เวียนวิงชิงลูก

กินเข้าของ เคี้ยวหน่อทองจะแตกแล้วกรรมเฮีย ลูกผู้
 เช่นนี้ข้ามเคย เขาเขาะเขี่ยพลอยอายชายหน้าตา ๗
 ๕ คำ ๗ เจรจา

๐ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกฤษ์หรรษา เสรีจเสวย
 เอมไอชโกชนา แลทศรียาเย็นรอนรอน จึงตรัส
 ชวนเมียขวัญทันใด ทั้งพระสังข์ศิลป์ไชยนางไกรสร
 จงจัดแจงแต่งองค์ขังอร จะคืนเข้าพระนครเห็นยังวัน ๗
 ๕ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น นางประทุมวิไลโคศกศิลป์ จำเป็น
 จำจะจรจรล จึงชวนกันแต่งองค์อลงการ แล้วชวน
 ลูกยากับสามี ไปเฝ้าท้าวโกสีย์ที่ข้างนำ ทูลว่าข้าขอ
 บังคมลา เข้าไปยังขังจากรุงไกร ๗ ๕ คำ ๗

๐ เมื่อนั้น อมรินทร์ข่มแย้มแจ่มใส จึงว่าแถว
 ทางกลางไพร จะช่วยไปส่งถึงพลับพลา ว่าพลา
 สังวิศณุกรรม จงเตรียมเทวัญช่วยขวา อีกทั้งรถทรง
 อลงการ อย่าช้าเร่งรีบคน ๗ ๕ คำ ๗

๑ ยศนั้น พระวิเศษกรรมเรื่องศรี รัชสัง
พระอินทร์ทวยยินดี มาเตรียมพร้อมตามมีพระ
บัญชา ฯ ๒ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภานุณาถา จึงชวนนาง
นางประทุมมา กับพระลูกยาคลาไคล ออกจากห้อง
ห้องพระโรงรู่ นางเทวเคียร่าสร้อยละห้อยให้ เหลียว
ดูปร่างมาศปราสาทไชย อาลัยมิใคร่จะจรลี
ท้าวเสนาภานุหยคพลอบนาง ให้เส้อมสำอางเคียร่าหมอง
ทั้งสองศรี แล้วพานางย่างเยื้องจรลี ออกไปยัง
ที่เกษขาลา ฯ ๖ คำ ฯ เสมอ

๑ ให้โฉมยงทรงรถบัลลังก์ ท้าวกับพระสังข์
ร่วมรถ โกสีย์กับเจ้าสิงหรว นำพลเทวาเข้า
ไพรวัน ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครั้นถึงพลับพลาที่อาไศรย จึงให้หยคพวก
พลชั้นนี้ ลงจากรถแก้วแพรวพรรณ บังคมคิด
องค์อำมรินทร์ สหสไนยให้พรแล้วลากลับ เลิกทัพ

ไปท้าวคังษา ท้าวชวณนวลนางประทุมมา ชนสู่
พลับพลาทันใด ฯ ๕ คำ ฯ เสมอ

๐ นั่งเหนือแท่นสุวรรณบรรจง กับองค์นาง
ประทุมศรีใส เรียกพระน้องนัคตาบยาใจ ให้ออก
มาไหว้เมียรัก ฯ ๒ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางประทุมเทวมีศุกดิ์ จึงปราโศ
สององค์นั่งลักษณ์ น่ารักปร่าร้างช่างคล้ายคลึง นฤ
ชอว่านางสพวรรณ สังข์ศิลป์ไชยนั้นเฝ้าข่มถึง ทงยา
ระชาวเจ้าเฝ้ารำพึง เหมือนหนึ่งมิตรจิตรมิตรใจ ฯ
๕ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางสพวรรณนवलสนองไซ เมื่อพลัด
พรากจากพลสังข์ศิลป์ไชย ขำร้องให้ข้อยกัษพระมารดา
สุดแสนโศกเศร้าทุกเช้าค่ำ เจ็บขำน้ำใจก็หนักหนา
นางเล่าความแต่ต้นจนปลายมา ต่างทรงโศกา
รำไร ฯ ๕ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภูกุเป็นใหญ่ จึงตระโยม
 โลมเกล้าเอาใจ ปล่อยให้ส่งโคกโคกกา แล้วชวนเทวี
 ทั้งสองก็ ไปขึ้นทรงพิไชยบรรดา เคลื่อนพหลพลไกร
 ไกลคลา ทรงไปข้ญหาธานี ๑ ๔ คำ ๑ เชิด

๑ ครั้นถึงประทักษิณเกษของ ชวนพระน้อง
 นัทคามเหษี ลงจากราชรถรูปี จรดเข้าห้องพระ
 โรงไชย ๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

๑ ท้าวเสด็จขึ้นนั่งบัลลังก์อาศน์ พรั่งพร้อม
 อำมาตย์น้อยใหญ่ จะปฤกษาด้อยความตามแค้นใจ
 จึงตรัสสั่งสาวใช้มิไ้ซ้ำ เองจงเข้าไปในวัง บอกทั้ง
 หกนางมาข้างน่า ให้พร้อมพรั่งทั้งหกลูกยา เร่งรีบ
 ออกมาประเดยวัน ๑ ๔ คำ ๑

๑ บัดนั้น สาวใช้รับสั่งใส่เกษี ชวนกันวางวง
 เป็นสิ่งคลี ไปที่ตำหนักนางกัลยา ๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑ ครั้นถึงจงทลเขาวมาลย์ พระผู้ผ่านกรุงไกร
 ให้หา เชิญเสด็จไวไวอย่าไ้ซ้ำ ทั้งพระลูกยาไป
 ค่ายกัน ๑ ๒ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น ทกนางคนผิดคิดพรั่น ชักใช้
 ใต้ถุนนางกำนัล รู้ว่าทรงธรรม์รับเมียมา ต่างคน
 ตระหนกตกใจ ปลอบโยนสาวใช้ให้คอยท่า พลาง
 พยักกวักเรียกลูกยา เข้ามาห้องในแล้วไล่เลี้ยง
 ไหนเล่าเจ้าบอกก็แม่ไว้ ว่าสังข์ศิลป์ไชยตายแท้
 เที่ยง เคียงเขาไปพามาพร้อมเพรียง จะรู้ที่
 ถุ่งเถียงมันอย่างไร ๆ ๒ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น พระกमारหกงศ์ยั้งสงไสย ต่างว่า
 นาคัจจรวรย์ใจ เมื่อเข้าใต้ซูลมุนรบนเเว ผลักตกหก
 คะเมนลงเหวผา ล้ำคัญว่าเลือดเนื้อมันแหลกเหลว
 คิรายอายผีทองเลว ที่อยู่ในเหวมาช่วยมัน จึงไม่ม้วย
 มอครอดมาได้ เปนจนใจมิรู้ที่ผ่อนผัน ผิดชอบ
 ไล่เลี้ยงก็เลี้ยงกัน พระมารดาอย่าพรั่นจงออกไป
 ว่าพลางต่างองค์ทรงเครื่อง อย่างเียงออกจากตำหนัก
 ใหญ่ ทกนางเดินนำคลาไคล ออกไปพระโรงรรณา ๆ
 ๘ คำ ๆ เพลง

๑ ครนถงจงกลานเข้าไปเฝ้า ก็มีเกล้าขังคม
 เหนือเกษา พรันต์วักลวเเกรงพระอาญา ภาวนางมจ่า
 รำไป ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ท้าวเสนาภุชเณใหญ่ จึงถามทก
 ลูกรักซักไซ้ เคยวนอ่าวพาไปไค้หลานมา สม่คำ
 ของนางทอ้างอิง เห็นจริงประจักษ์หนักหนา เจ้าจง
 แจ้งความตามสัจจา อย่ามุสาวากล่าวเยของยัก ฯ
 ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น กุมารท้งหกเพ็ญอกหัก มีไคร์ออก
 คำละล่ำละลัก จิตรใจทักทักทูลไป อันสังข์ศิลป์ไชย
 คนน จะรู้จกมกจักหาไม้ เขาว่ารบอ่าวมานั้นไซ้
 คอไคร์รู้ข้างอ้างออกมา กลบ้เป็นเช่นนทเคยวหนอ
 นำไคร์หิ้วรอให้หนักหนา ขอพระบิคุรงค์ทรงบัญญัติ
 ตรกตรากเกิดให้เห็นจริง ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระบิคาตรองตรกนกกนึ่ง ท้งหก
 ไม่รบกลบ้ทวงคิง มีซักให้ไค้จริงจะน้อยใจ คิคพลาง

ทางตรีสถามพระสังข์ พ่อรู้จักเขามั่งญาหาไม้ ฝ่าย
 เขาว่าเจ้าไม้ไต่ไป ความจริงอย่างไรก็บอกมา ฯ

๕ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระสังข์^๕มปลางทางว่า ทิ้งหกได้ไป
 บอกกับลูกยา ว่าชนยักษ์ลักเอาไปจากวัง บิดรงค์
 ทรงโคกจะมอดม้วย ให้ลูกช่วยเสาะสาธางอ้างรับสัง
 ข้างไปด้วยเพราะเชื่อฟัง จนถึงฝั่งสมุทรสาขายตา
 ทิ้งหกครั้นคร้ามข้ามไม้ไต่ ลูกข้ามไปคนเคียวเที่ยว
 หา จึงได้ประสพพบพระอ่าว เช่นหมากมฤตย์บรรลัย
 ลง แล้วมีหน้าข้าไปเมืองนาคนั้น รัชสุพรรณมาไต่
 ด้งประสงค์ พยท้าววณณราชอาของ ลวงให้ข้ามสัง
 ด้งฝั่งน้ำ ทิ้งหกเศษฐาพาเค้นไฟ แล้วชวนชน
 เขาใหญ่ชมเหวถ้ำ ลูกงวยงลงเที่ยวไปตามคำ
 เขาปลักข้าคะมำลงเหวนั้น เศษขบญอินทราท่านมา
 ช่วย จึงไม่ม้วยชีวาอาสัญ แม่นมีเชื่อพระองค์
 ทรงธรรม์ จึงถามสุพรรณกับพระอ่าว ฯ ๑๒ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ครัสันทวงตึงชิงว่า เจ้าคนนัตจริง

ช่างพุกา ไปชักซ้อมกันมาแล้วฤาไร เขานับเป็น
 พันองทั้งสองข้าง มันไม่สมอ้างจะไปไหน ตัวเท็ก
 กะวีรคคิกอายใจ อวตว่าได้ฆ่ายักษ์ลงกับมือ โอ้โฮ
 โย้ปดไปเปล้าเปล้า เช่นนี้ใครเขาจะเชื่อถือ ฤทธิเรา
 ชาวเมืองย่อมเลื่องฤา ออกชื่อคนกลัวทวารวดี ชิง
 รยยักษ์รยมารสังหารนาค เราช่วยการปากชักร้านว่า
 อินตัวของเราก็คือฤทธิา ย่อมแจ้งจิตรพิทาทุกสิ่งอัน

ฯ ๘ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระสังข์สารวลสรวลสันต์ จึงทูล
 ถามบิตรงค์ทรงธรรม ฤทธิทั้งหกนั้นเป็นอย่างไร
 เขาอ้างเอาพระองค์ทรงคักกิติ ลูกกรกนัยังหารู้ไม่
 เห็นแต่ตาขาวทุกคราวไป พอยกษามาใกล้ วังตึงตึง

ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระบิคาฟังถามถึงความหลัง จึงว่า
 จะเล่าให้เจ้าฟัง เมื่อครั้งหนึ่งพ่อไม่สขาย ทั้งหก

แสดงศรัทธาอันสัตถ์ว่า เข้ามาเล่นหลากหลาย จึงเห็น
ว่าฤทธิมีมากมาย ทั้งหญิงชายชาวเมืองก็เลื่องลือ

ฯ ๕ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ศรัทธาอันมีใช้ฤฯ เจ้าเป็นลูกเล็ก
เต็กอมมือ มาองออวตริคแคลน ทั้งยกษ์
ทั้งนาคก็มากมาย เราฆ่าตายย่อยยับนับแสน
ว่าวังหนัยกษามันน่าแค้น ถ้าแม้นจริงแล้วจะรับเอา
นี้ไม่รู้จักแต่สักน้อย เข้ามาพลอยเป็นโจทย์ชนเปล้า
เปล้า ขอพระภูวไนยอย่าใจเขา มีใช้ลูกเต้าเหล่ากอ

ฯ ๖ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระสังขจึงว่าน่าหิวร้อ ช่างพทได้
ไม่อายแก่ปากคอ สืบปะติดสืบปะต่อเอาแต่ดี จะเล่า
ความให้พระบิดาฟัง เมื่อครั้งลูกเล่นอยู่ไพรีศรี ทั้งหก
เวียนไปหาชาน บอกว่าเป็นพ่อเดียวกัน ให้ลูก
แสดงศรัทธาอันสัตถ์ว่า เข้ามาในนิเวศน์เขตรชณท์
ลูกช่วยต้อนมาให้แต่คราวนั้น กลับเค็กสรรรมุสาวา

ของทิว ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ครัสันฟังคำทำเกาหัว ขนเสียงเถียง
 ไปไม่เกรงกลัว น้อยกว่าข้าชั่วทุกอย่างไป เมื่อ
 ตามอาวว่าไ้ไปตามก้วย เมื่อตอนสัตว์ว่าช่วยค้อน
 มาให้ อวดอิทธิฤทธิ์ทั้งนี้ใช้ เพราะจะใคร่เป็น
 ฉ้วนางสุพรรณ ข้าเห็นเล่นตัวอยู่เมื่อก น้องสาว
 ทำกักคมสัน นัยน้องนัยพกระนกระนั้น เชิงชั้น
 ช่างคิดคิดแยบคาย ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางสุพรรณทาลเกิดไม่เหือกหาย
 ช้หน้าคำทอถ่มน้ำลาย แล้วว่าไอ้ไม่อายช่างพจ
 เถียงเขาไม่ไหวแกล้งไพล์แผล พาโลโลเกเทียว
 ไล่ว่า เมื่อโรมึงเห็นกเล่นตา มามุสาสัยปลัยคอย
 จีบเคล็ด พระสังขน์นั่งนิ่งอยู่ทำไม เอาพระขรรค์
 พนให้หัวขาดเด็ด จึงจะสาแก่ใจไอ้คนเท็จ ถ้าหาไม่
 ไม่เชื่คอย่าสงกา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น หกนางสนนเส่นหา ต่างคนโมโห
 โกรธา จึงว่านแน่นางสุพรรณ ช่วยเหลือลูกข้า

มาฤๅเจ้า ทำได้ทำเอาทุกสิ่งสรรพ ยุสังข์ศิลป์ไชย
ให้ฆ่าฟัน ทำไมมันก็คขวางฤๅอย่างไร ฤๅโกรธา
ว่าเขาพรากเสียจากผัว จะพูดออกตรงตัวนั้นไม่ได้
จึงแกลังพาลทำว่าให้สาใจ ส่วนเจ้าสังข์ศิลป์ไชย
นั้นคนดี ๆ ๖ คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น นางเกสรสมณาทามารศรี ฟังหก
กัลยาว่าบุตร เทวีกุล้มกลัดขัดใจ ก็อันพลงทางว่า
เจ้าข้าเอ๋ย เกิดมาหาเคยพบไม่ ทั้งแม่ทั้งลูกถก
กันไป เป็นผู้ใหญ่อะไรอย่างนี้ ออกมาทำเช่นเขี้ยว
เกรียวกราด ชวนเต็กวิวาทไม่ขัดสี อังอวดลกยา
ว่ากล้าดี ไปมุดหัวอยู่ตม่งคองคา ชคร้านเถียง
เสียงแหบแสบได้ จะต่อยามความใถให้ชายหน้า
ว่าพลงนางทูลพระพิยา ยังจะนิ่งให้ช้ำอยู่ว่าไร ต่าง
ต่างอังอวดว่าตัวดี เท็จจริงสิ่งนี้ยังสงไสย จง
ให้ทั้งสองลองฤๅทริโกร ถ้าใครทำไม่ได้อย่าไว้มัน
ฯ ๓๐ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น พระเชษฐาสวรรวสรวลสันต์ จึงว่า
 เจ้าคิตนทกรัน จะให้ลองฤทธิกันประจักษ์ตา ครัส
 พลาทางสังสังข์ศิลป์ไชย เจ้าเรื่องฤทธิไกรแก้ว
 กล้า จึงแผลงศรชนไปในเมฆา ให้ดาวเดือนเคลื่อน
 มาประเดี่ยวน ๗ & คำ ๗

๑) เมื่อนั้น พระสังข์ศิลป์ไชยเรื่องศรี รัชสัง
 บังคมทวยยินดี แล้วทรงศรมาทกลางซาลา จึงตั้ง
 จิตรพิศฐานทันใด ข้าจะแผลงศรไปบนเวหา ขอให้
 เป็นดาวเดือนเคลื่อนลอยมา ประจักษ์ตาผู้คนทั้ง
 กรุงไกร เสียงพลาทางชนครทรวง ฤทธิรงค์เลื่อน
 ลั่นหวั่นไหว มีไต่ครันคร้ามขามใจ แผลงไปด้วย
 อธิฤทธิธา ๗ ๖ คำ ๗ เชิดฉิ่ง

๑) ศิลป์ไชยไปเป็นดาวเดือน ลอยเลื่อนสว่าง
 กลางเวหา สาวสนมกรมในพวกเสนา ชมอทธิ
 ฤทธิธาทุกคนไป ๗ ๒ คำ ๗ เหวา

๐ เมื่อนั้น พระบิทรยินที่จะมีโทษ จึงเตือน
 ทั้งหกว่าเข้าอยู่ใโย พระสังข์ศิลาไชยเขาลองแล้ว
 ครเจ้าอยู่ไหนไม่เห็นถือ ฤาจะแผลงด้วยมือของลูก
 แก้ว ให้เป็นดาวเดือนหงายพรายแพรว อย่าทำ
 คาบั้งแขวงเข้างบงิบ ๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น ทั้งหกฟังว่าทำตาปรีย ตรองตรึก
 ปฤกษากันซุบซิบ แต่อดเอนออบอิช้อยู่ในคอ เจ้า
 ศรีสันนั้นพานจะใจกล้า ทำเริงว่าไม่กลัวแกล้งหัวรอ
 พระบิตาอย่าเพื่อตักถ้อ ลูกมิได้ย่อท้อครันคร้าม
 แม้นข้าแผลงอิทธิฤทธิไกร กลัวแต่ภูวไนยจะร้อง
 ห้าม หากลูกโศคเฉาเขาคความ ไม่รู้ว่าจะถาม
 ดงสอยกัน ข้าฝากศรศรไว้ที่ครู ท่านอยู่กลางข่า
 พนาสัณท์ จะขอทูลลาสักห้าวัน ไปเอามาแผลง
 กันให้คนภา ๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระบิตาว่าใครจะเชื่อถือ ครครม
 ฤทธิสำหรับมือ ควรฤาเอาไปไว้กับครู ใครจะ

เห็นจริงด้วยมิ่งมั่ง ภูพวงมันออกไปนอกหู แต่ก่อน
 ปดก้นไม่ทันรู้ พิเคราะห์เหตุเกี่ยววันไม่มีจริง ปล่อย
 ไปไหนเจ้าจะกลับมา พุดหาเห็นเท็จเสียทุกสิ่ง
 อย่าคิดไว้เร็วประเว่ประวิง รัยเอาตามจริงก็เป็นไร

ฯ ๖ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ทั้งหกชั้นแปรแก้ไข ลูกฆ่าตัว
 กุมภัตย์ขรรค์ได้ย ฤทธิศรอ่อนไปพระบิดา จึงฝาก
 ไว้ที่ครุผู้ประสิทธิ์ ปลุกฤทธิศิลาไสยให้กลับกล่า
 ลูกจะขอทะเลาไปเอามา แผลงอิทธิฤทธาให้มาก
 มาย พระบิดาอย่าเพ่อโกรธกริ้ว ลูกไม่คิดบิตพลัว
 หน้หาย เกิดมาเป็นลูกผู้ชาย สู้ตายกับที่ไม
 หน้กัน ฯ ๖ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระบิดาเคืองขุ่นหน้หน้ จึงว่าอาย
 ลูกปลิ้นปล้อนทั้งนั้น เชิงชั้นของเจ้าข้าเข้าใจ ค้แต่ขุ่น
 เจือเยื่อหยิ่ง ครั้นจะเอาเข้าจริงก็ไม่ได้ เชื่อนแซแก่
 ด้วเป็นลิดไม้ เขาโง่เง่าเมื่อไรจะผ่อนตาม ว่าพลาถ

ทางสั่งเส้น^๑ จึงผูกย้ายเหล่าน^๒เข้าชักถาม ถ้าแมน^๓
 มันไม่บอกออกความ ลงหวายคนละสามสี่ที่
 ฯ ๖ คำ ฯ

๑๐ ยักนั้น เสนารับสั่งใส่เกษิ รุกกันอุคคร่าไม่
 ปรานี เหามาที่หน้าฉานตั้งบัญญัติ พวกตำรวจน้อยใหญ่
 ทั้งไพร่พล ผูกเท้าผูกเอวโอรสา ขุนหมื่นยืนยก
 หัวคา เหมยหน้าท่าถามสิ้นทุกคน ฯ ๕ คำ ฯ เจริญ

๑๑ เมื่อนั้น ทั้งทรวงพลางคราววัน เจ็บแสบ
 แสบตายเต็มทน ต่างคนรับจริงทุกสิ่งไป ชึ่ง
 คึกคึกพลึงครังนี้ เพราะพระชนนีสอนให้ พาล
 ฝึกฤษยาสังข์ศิลป์ไชย แล้วไปขนิยานพระโหรา
 ฯ ๕ คำ ฯ

๑๒ เมื่อนั้น พระบิดาชนวกรวหนัถนา ให้ผูกคอ
 โหรเถ่าเข้ามา กัณฑ์กัลยาเฒย่นสอบกัณฑ์ ฯ ๒ คำ ฯ
 เจริญ

๑ ชักใช้ไต่ความตามจริง ท้าวยิ่งเคืองชุน
 หนหัน จึงตรัสปรึกษาเสนาพลัน โทษมันถึง
 สันชว ไหรงเจ้าเล่ห์ลวงกไต่ ไปตักหัวเสียบ
 ไว้ในอกกรุงศรี อ้ายทั้งหกคนกับชุนนี้ เอาไปฟัน
 เสียบทท้ายภารา ๗ & คำ ๗

ไอ้ ๕ ๕
 ๑ เมื่อนั้น หกนางกับหกโอรสา ต่างคนรำให้
 ฟายน้ำตา ร้องขอชีวิตวุ่นไป พระสังข์คิดขี้ไชย
 ใจดี แม่พระทรมเทวีลูกกรวยไหว เอนศด้วยช่วย
 ขอโทษไว้ ช่วงใช้เป็นข้ากว่าจะตาย ๗ & คำ ๗ โศก

ร่าย ๕ ๕
 ๑ เมื่อนั้น พระสังข์สนพยายาทมาทหมาย เห็น
 แม่ลูกร้องกินสนความอาบ จึงเบี่ยงย้ายพิศทลพระ
 บิศา อันโทษทั้งหกคนกับชุนนี้ ก็ควรทขิตรงคั่ง
 โทษา แต่จะฆ่าให้ม้วยมรณา เวรจาจะติดลูกสืบไป
 ชึ่งเขาคิดร้ายซ้ำหลายครั้ง ก็เพราะกรรมหนหลัง
 หาโกรธไม่ จึงโปรดปรานประทานโทษไว้ อย่า
 ฆ่าให้มอกม้วยมรณา ๗ ๖ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระบิศรพงศ์ทรงฟังโอรสา ค่อย
 เคลื่อนคลายหายโศกโกรธา จึงตรัสว่าพ่อแสน
 มีนลศไต นี้หากลูกยาว่าวอน เป็นจนิตรบิทรไม
 ขัดได้ ว่าพลางทางสังเสนาใน อันคนโทษกให้
 ลูกรัก จะได้ใช้สอยมันเป็นข้า ให้สมน้ำหน้าอาย
 ธิปรลक्षण แล้วตรัสชวนน้องคณดกษณ กับ
 พระลูกรักเข้าไว้ใน ๑ ๒ คำ ๑ โสโม

